

II

(Meddelanden)

MEDELANDEN FRÅN EUROPEISKA UNIONENS INSTITUTIONER, BYRÅER
OCH ORGAN

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS TILLKÄNNAGIVANDE

Vägledning om avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur
Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen

Andra delen – Medborgares rättigheter

(2020/C 173/01)

Denna vägledning är av rent informativ karaktär och är inte avsedd som tillägg till eller komplettering av avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen.

Vägledningen har utarbetats av personal vid Europeiska kommissionen, men synpunkterna i vägledningen bör inte tolkas som ett uttryck för Europeiska kommissionens officiella ståndpunkt.

Det övergripande syftet med andra delen i avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (nedan kallat *avtalet*) är att skydda medborgerliga rättigheter enligt unionsrätten (EU-rätten) som utövas av medborgare i Europeiska unionen som uppehåller sig eller arbetar i Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland (Förenade kungariket) och av medborgare i Förenade kungariket som uppehåller sig och arbetar i Europeiska unionen, samt deras respektive familjemedlemmar, vid utgången av den övergångsperiod som föreskrivs i avtalet, och att föreskriva verkningsfulla, genomförbara och icke-diskriminerande garantier för detta syfte.

1. AVDELNING I – ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artiklarna 9, 10 och 11 i avtalet fastställer gemensamt det personliga och territoriella tillämpningsområdet för avdelning II i andra delen i avtalet, om rättigheter och skyldigheter avseende uppehåll, uppehållshandlingar, arbetstagare och egenföretagare och om yrkeskvalifikationer (avdelning III om samordning av sociala trygghetssystem har ett eget personligt tillämpningsområde).

De som omfattas av avdelning II i avtalet är unionsmedborgare och medborgare i Förenade kungariket som utövade sin rätt att uppehålla sig eller arbeta i enlighet med unionsrätten före övergångsperiodens utgång och fortsätter att göra det efter denna period, samt deras respektive familjemedlemmar.

Definitionerna av *unionsmedborgare* och *medborgare i Förenade kungariket* anges i artikel 2 c och d i avtalet (nedan kallade *EU-medborgare* respektive *brittiska medborgare*).

Hänvisningarna till unionens rättigheter eller regler i fråga om fri rörlighet i denna vägledning innefattar rättigheter enligt artiklarna 21, 45 och 49 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, och förordning (EU) nr 492/2011 om arbetskraftens fria rörlighet inom unionen.

1.1 Artikel 9 – Definitioner

1.1.1 Artikel 9 a: Familjemedlemmar

1.1.1.1 Artikel 9 a i: Medlemmar av ”kärnfamiljen”

Medlemmar av kärnfamiljen definieras genom en hänvisning till artikel 2.2 i direktiv 2004/38/EG. Denna bestämmelse gäller också familjemedlemmar till anställda och egenföretagare, inbegripet gränsarbetare (de förenade målen C-401/15–C-403/15, Depesme och Kerrou).

Liksom enligt unionsrätten har EU-medborgares familjemedlemmar *i princip* inte en självständig rätt att fritt röra sig och uppehålla sig (om de inte själva är EU-medborgare eller har förvärvat en självständig rätt att fritt röra sig och uppehålla sig till följd av sitt förhållande till en EU-medborgare, som är källan till deras rätt till fri rörlighet). På samma sätt har familjemedlemmar inte rättigheter enligt avtalet om inte dessa rättigheter härrör från rättighetshavaren – en person som omfattas av artikel 10.1 a–d i avtalet.

Det enda undantaget är familjemedlemmar som omfattas av artikel 10.1 f, vilka uppehöll sig i värdstaten *självständigt* vid övergångsperiodens utgång, eftersom deras uppehållsrätt enligt unionsrätten vid den tidpunkten inte längre var villkorad av att de fortsätter att vara en familjemedlem till en EU-medborgare som för närvarande utövar rättigheter enligt fördraget i värdstaten.

1.1.1.2 Artikel 9 a ii: Tredjelandsmedborgare som har omsorgsansvar för en EU-medborgare

Europeiska unionens domstol (EU-domstolen) har erkänt att andra personer, i vissa situationer, också bör ha uppehållsrätt, särskilt om dessa personers närvaro faktiskt krävs för att EU-medborgare ska kunna utöva sin uppehållsrätt enligt unionsrätten.

Det mest relevanta exemplet är en underårig rörlig EU-medborgare med en förälder som inte är EU-medborgare. Medan uppehållsrätten för EU-medborgaren är tydlig enligt unionsrätten, omfattas den förälder som EU-medborgaren är beroende av inte av artikel 2.2 d i direktiv 2004/38/EG, som gäller för föräldrar som är beroende av EU-medborgaren för sin försörjning (här är förhållandet tvärtom). EU-domstolen fastställde i mål C-200/02, Chen, att en sådan förälder har uppehållsrätt i värdstaten för att understödja uppehållsrätten för det minderåriga barnet som är EU-medborgare.

Artikel 9 a ii går utöver den hänvisning till personer som har den faktiska vårdnaden som EU-domstolen använder i målet Chen (där det endast var fråga om barnets moders uppehållsrätt) och är utformad på ett öppnare sätt för att även göra det möjligt att täcka andra personer än dem som har den faktiska vårdnaden (till exempel underåriga syskon som har samma person som faktisk vårdnadshavare som den underåriga EU-medborgaren).

1.1.2 Artikel 9 b: Gränsarbetare

Gränsarbetare är personer som omfattas av EU-domstolens definition av *arbetstagare* och som samtidigt inte uppehåller sig enligt villkoren i artikel 13 i avtalet i den stat där de är arbetstagare.

Både gränsarbetare som är anställda (artikel 45 i EUF-fördraget) och egenföretagare (artikel 49 i EUF-fördraget) omfattas (se mål C-363/89, Roux, och vägledningen till artiklarna 24 och 25).

1.1.2.1 Definition av en anställd eller egenföretagare

Varken unionens primärrätt eller sekundärrätt innehåller någon definition av begreppen *arbetstagare* eller *egenföretagare*.

Enligt EU-domstolens rättspraxis har begreppet *arbetstagare* en särskild innebörd med avseende på den fria rörligheten inom unionen (se till exempel mål C-66/85, Lawrie-Blum) och måste tolkas extensivt (mål C-139/85, Kempf).

Det är inte möjligt att tillämpa avvikande nationella definitioner (t.ex. en definition av arbetstagare i inhemsk arbetsrätt) som är mer restriktiva.

EU-domstolen har definierat en *arbetstagare* som en person som under en viss tid mot ersättning utför faktiskt och verkligt arbete åt en annan person under dennes ledning, med undantag av arbete som utförs i så liten omfattning att det framstår som marginellt och sidoordnat (målen C-138/02, Collins, C-456/02, Trojani och C-46/12, LN).

Kännetecknen för ett arbetsförhållande är att

- en person under en viss tid utför arbete (se till exempel målen C-139/85, Kempf, C-344/87, Bettray, C-171-88, Rinner-Kühn, C-1/97, Birden och C-102/88, Ruzius-Wilbrink),
- åt en annan person under dennes ledning (målen C-152/73, Sotgiu, C-196/87, Steymann, C-344/87, Bettray och C-151/04, Nadin),
- mot ersättning (se till exempel målen C-196/87, Steymann, C-344/87, Bettray, C-27/91, Hostellerie Le Manoir och C-270/13, Haralambidis).

Villkoret om att det ska finnas en underordnad koppling särskiljer *arbetstagare* från *egenföretagare*. Arbete som utförs i ett förhållande med underordnad ställning kännetecknas av att arbetsgivaren avgör valet av verksamhet och arbets- och lönevillkor (mål C-268/99, Jany).

1.1.3 Artikel 9 c: Vårdstat

Denna bestämmelse skiljer mellan EU-medborgare och brittiska medborgare. Vårdstaten definieras på olika sätt för de båda grupperna.

För brittiska medborgare är vårdstaten den EU-medlemsstat enligt definitionen i artikel 2 b i avtalet i vilken de utövar sin rätt att uppehålla sig enligt unionens regler om fri rörlighet. Förenade kungariket kan inte bli vårdstat i avtalets mening för brittiska medborgare – detta innebär att brittiska medborgare som har uppehållit sig i Förenade kungariket i enlighet med unionsrätten före övergångsperiodens utgång (eftersom de omfattas av den rättspraxis som bygger på EU-domstolens domar i målen C-34/09, Ruiz Zambrano, eller C-370/90, Singh) inte kommer att omfattas av avtalet i personlig kapacitet.

För EU-medborgare är vårdstaten Förenade kungariket, enligt definitionen i artikel 3.1 i avtalet. EU-medborgare kommer inte att omfattas av avtalet i personlig kapacitet i någon EU-medlemsstat, oberoende av om det är en EU-medlemsstat de är medborgare i eller inte.

1.1.3.1 Att ha "utövat sin rätt att uppehålla sig i enlighet med unionsrätten"

Utövandet av rätten att uppehålla sig innebär att en EU-medborgare eller en brittisk medborgare lagligen uppehåller sig i vårdstaten i enlighet med unionsrättens regler om fri rörlighet före övergångsperiodens utgång.

Alla möjliga situationer där uppehållsrätten härrör från unionens regler om fri rörlighet omfattas.

Detta innefattar uppehållsrätt, oberoende av om det är en permanent uppehållsrätt, oberoende av dess varaktighet (t.ex. är det tillräckligt att ha anlänt till vårdstaten en vecka före övergångsperiodens slut och uppehålla sig där som arbetssökande enligt artikel 45 i EUF-fördraget) och oberoende av i vilken kapacitet uppehållsrätten utövas (som arbetstagare, egenföretagare, studerande eller arbetssökande osv.).

Det är tillräckligt att uppehållsrätten har utövats i enlighet med de villkor som enligt unionsrätten är förenade med denna rätt (mål C-162/09, Lassal, eller de förenade målen C-424 och 425/10, Ziolkowski och Szeja).

Innehav av ett uppehållstillstånd är inte en förutsättning för lagligt uppehåll i enlighet med unionsrätten, eftersom rätten att uppehålla sig i en annan medlemsstat i enlighet med unionsrätten följer direkt av fördraget och inte är beroende av att ett uppehållstillstånd utfärdas (skäl 11 i direktiv 2004/38/EG). Å andra sidan gör innehavet av ett uppehållstillstånd som utfärdats enligt unionsrätten inte i sig att uppehållet är förenligt med unionsrätten (mål C-325/09, Dias).

1.1.3.2 "Före övergångsperiodens utgång och fortsätter att uppehålla sig där därefter"

Dessa rekvisit, som bör läsas tillsammans, innehåller en tidsangivelse som innebär att uppehållet i enlighet med unionsrätten kvalificerar för att omfattas av andra delen i avtalet endast om det är "fortlöpande" vid övergångsperiodens utgång (den 31 december 2020).

Regler om stadigvarande uppehåll finns i övrigt i artikel 11 i avtalet.

Tidigare uppehållsperioder som har löpt ut före övergångsperiodens utgång (till exempel uppehåll mellan 1980 och 2001) eller uppehållsperioder som inleds först efter övergångsperiodens utgång omfattas inte.

1.1.4 Artikel 9 d: Arbetsstat

Arbetsstaten är endast relevant när det gäller att fastställa det territoriella tillämpningsområdet för gränsarbetares rättigheter.

Personer som uppehåller sig i den stat där de arbetar betraktas inte som gränsarbetare.

1.1.5 Artikel 9 e: Vårdnad

Begreppet *vårdnad* definieras genom hänvisning till artikel 2.9 i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar (Bryssel II-förordningen).

Denna bestämmelse omfattar vårdnad som anförtrots en person genom dom, lag eller en överenskommelse med rättslig verkan.

1.2 Artikel 10 – Personkrets

1.2.1 EU-medborgare och brittiska medborgare: Punkt 1 a–d

Definitionerna av EU-medborgare och brittiska medborgare finns i artikel 2 c och d i avtalet.

EU-domstolen har gett särskild vägledning i rättspraxis vad gäller rättigheterna för personer med dubbelt medborgarskap. Denna rättspraxis är viktig för att avgöra i vilka fall en person med dubbelt medborgarskap omfattas av avtalet, och i vilka fall dubbelt medborgarskap leder till en rent intern situation.

Personer med medborgarskap i två EU-medlemsstater (t.ex. en person som är både tjeckisk och slovakisk medborgare) eller personer med medborgarskap i en EU-medlemsstat och ett tredjeland (t.ex. en person som är både tjeckisk och japansk medborgare) som uppehåller sig i Förenade kungariket vid övergångsperiodens utgång omfattas tydligt av avtalets personkrets i egenskap av EU-medborgare.

EU-medborgare som också är brittiska medborgare, antingen av födseln eller genom naturalisering, omfattas av avtalet om de vid övergångsperiodens utgång har utövat rätten till fri rörlighet i den stat där de är medborgare (mål C-165/16, Lounes). EU-medborgare som också är brittiska medborgare, antingen av födseln eller genom naturalisering, omfattas också av avtalet om de har utövat rätten till fri rörlighet i en annan medlemsstat än den där de är medborgare (detta påverkar inte de rättigheter de har i egenskap av rörliga EU-medborgare enligt EU-lagstiftningen om fri rörlighet för EU-medborgare).

EU-medborgare som också är brittiska medborgare och som förvärvat medborgarskap i värdstaten även efter utgången av övergångsperioden omfattas av avtalet genom analogi med mål C-165/16, Lounes.

EU-medborgare som också är brittiska medborgare **och som aldrig har utövat sin rätt till fri rörlighet** enligt artikel 21, 45 eller 49 i EUF-fördraget (som i mål C-434/09, McCarthy) omfattas inte av avtalet.

1.2.2 Omfattas ej

1.2.2.1 Utstationerade arbetstagare

Personer som enbart förlitar sig på rättigheter som följer av artikel 56 i EUF-fördraget omfattas inte av avtalet (se även vägledningen om artikel 30.1 e i avdelning III i avtalet).

Avtalet ger inte utstationerade arbetstagare någon rätt att stanna kvar i värdstaten efter övergångsperiodens slut.

1.2.2.2 Rättigheter som följer av EU-medborgarskapet: Mål C-34/09 Ruiz Zambrano

EU-medborgare och brittiska medborgare vilkas rättigheter i värdmedlemsstaten vid utgången av övergångsperioden grundar sig på det faktum att de var unionsmedborgare enligt definitionen i artikel 20 i EUF-fördraget faller utanför tillämpningsområdet för avtalet.

Följaktligen faller även deras familjemedlemmar utanför tillämpningsområdet för avtalet och kommer att omfattas av gällande regler i värdstaten.

1.2.2.3 Rätt till familjeåterförening för återvändande EU-medborgare och brittiska medborgare: Mål C-370/90, Singh

EU-medborgare och brittiska medborgare som omfattas av denna rättspraxis faller utanför tillämpningsområdet för avtalet. Följaktligen faller även deras familjemedlemmar utanför avtalets tillämpningsområde. Uppehållsstatusen för familjemedlemmar till brittiska medborgare som återvänder till Förenade kungariket eller för EU-medborgare som återvänder till den medlemsstat där de är medborgare kommer att regleras av brittisk lagstiftning respektive EU-lagstiftning.

1.2.3 Artikel 10.1–10.4: Familjemedlemmar

I artikel 10.1–10.4 anges vilka personer som omfattas av avtalet i kraft av sina familjeband till rättighetshavaren (en person som omfattas av någon av bestämmelserna i artikel 10.1 a–d i avtalet).

På grundval av direktiv 2004/38/EG skiljer avtalet mellan två kategorier av familjemedlemmar – medlemmar av "kärnfamiljen" (som definieras i artikel 9 a i avtalet och motsvarar artikel 2.2 i direktiv 2004/38/EG) och medlemmar av "den utvidgade familjen" (som omfattas av artikel 10.2–10.5 i avtalet och motsvarar artikel 3.2 i direktiv 2004/38/EG).

1.2.3.1 Artikel 10.1 e i: Medlemmar av "kärnfamiljen" som uppehåller sig i värdstaten

Denna bestämmelse omfattar medlemmar av "kärnfamiljen" (enligt definitionen i artikel 9 a i avtalet) som uppehöll sig i värdstaten vid övergångsperiodens utgång i egenskap av familjemedlemmar till en EU-medborgare som utövar sin rätt till fri rörlighet i värdstaten.

1.2.3.2 Artikel 10.1 e ii: Medlemmar av "kärnfamiljen" som uppehåller sig utanför värdstaten

Familjemedlemmar som omfattas av artikel 10.1 e ii har inte flyttat till värdmedlemsstaten före övergångsperiodens utgång. De kan ansluta sig till rättighetshavaren i värdstaten när som helst efter övergångsperiodens utgång.

Dessa familjemedlemmar ska vara direkt släkt (dvs. omfattas av tillämpningsområdet för artikel 2.2 i direktiv 2004/38/EG, såsom make eller maka, registrerad partner eller släktingar i rakt uppstigande led) med rättighetshavaren vid övergångsperiodens utgång. Släktingar i rakt nedstigande led som är födda före övergångsperiodens utgång omfattas också av artikel 10.1 e ii i avtalet, medan släktingar i rakt nedstigande led som är födda efter övergångsperiodens utgång omfattas av artikel 10.1 e iii i avtalet.

Dessutom ska de berörda familjemedlemmarna uppfylla villkoren i artikel 2.2 i direktiv 2004/38/EG vid den tidpunkt då de gör gällande uppehållsrätt i värdstaten enligt avtalet.

Detta innebär till exempel att en person som ansöker om inresa som make till en rättighetshavare år 2025 kommer att vara berättigad enligt avtalet om han eller hon var gift med rättighetshavaren vid övergångsperiodens utgång och fortfarande är gift med denne 2025.

Ett barn till en rättighetshavare som var under 21 år vid övergångsperiodens utgång kommer att ha rätt att ansluta sig till rättighetshavaren enligt avtalet om han eller hon fortfarande är barn till en rättighetshavare vid ansökan om att ansluta sig till rättighetshavaren i värdstaten och fortfarande är under 21 år eller beroende av rättighetshavaren för sin försörjning.

En förälder till en rättighetshavare kommer att ha rätt att ansluta sig till rättighetshavaren enligt avtalet om han eller hon är beroende av rättighetshavaren vid ansökan om att ansluta sig till denne i värdstaten.

1.2.3.3 Artikel 10.1 e iii: Framtida barn

Personer som har fötts av, eller adopterats av, rättighetshavaren efter övergångsperiodens utgång skyddas av artikel 10.1 e iii i avtalet.

För att kunna ansluta sig till rättighetshavaren i värdstaten måste dessa framtida barn uppfylla villkoren i artikel 2.2 c i direktiv 2004/38/EG när de ansöker om att ansluta sig till rättighetshavaren i värdstaten, nämligen vara under 21 år eller vara beroende av rättighetshavaren för sin försörjning.

Artikel 10.1 e iii i avtalet är tillämplig på någon av följande situationer:

- a) Båda föräldrarna är rättighetshavare. Inget formellt krav på att föräldrarna ska ha ensam eller gemensam vårdnad om barnet.
- b) En förälder är en rättighetshavare och den andra är medborgare i värdstaten (t.ex. ett polskt-brittiskt par som är bosatt i Polen). Inget formellt krav på att föräldrarna ska ha ensam eller gemensam vårdnad om barnet (denna bestämmelse kräver inte att den förälder som inte är rättighetshavare är bosatt i värdstaten).
- c) En förälder är rättighetshavare (denna bestämmelse omfattar alla situationer där barnet endast har en förälder som är rättighetshavare, utom när föräldern har förlorat vårdnaden om barnet. Den omfattar familjer med två föräldrar, t.ex. där det finns ett barn som fötts av en rättighetshavare som efter övergångsperiodens utgång gifte sig med en EU-medborgare som inte omfattas av avtalet, och familjer med ensamstående föräldrar eller fall där den förälder som inte är rättighetshavare inte är bosatt i värdstaten eller inte har uppehållsrätt där). Krav på att den förälder som är rättighetshavare ska ha ensam eller gemensam vårdnad om barnet.

Barn som fötts före övergångsperiodens slut men som erkänns (till exempel när rättighetshavaren erkänner faderskap för barnet) först efter övergångsperiodens slut ska behandlas enligt artikel 10.1 e i eller ii, beroende på barnens bosättningsort vid övergångsperiodens slut.

1.2.3.4 Artikel 10.1 f: Familjemedlemmar som har förvärvat en självständig uppehållsrätt i värdstaten

Denna bestämmelse omfattar medlemmar av "kärnfamiljen" (enligt definitionen i artikel 9 a i avtalet) som

- a) vid någon tidpunkt före övergångsperiodens utgång uppehöll sig i värdstaten i egenskap av familjemedlemmar till en EU-medborgare som utövar sin rätt till fri rörlighet enligt unionsrätten där,
- b) senare, men fortfarande före övergångsperiodens utgång, förvärvade en uppehållsrätt enligt unionsrättens regler om fri rörlighet som inte är beroende av att man är familjemedlem till en EU-medborgare som utövar sin rätt till fri rörlighet enligt unionsrätten i värdstaten (t.ex. enligt artikel 13.2 eller 16.2 i direktiv 2004/38/EG),
- c) behåller denna självständiga rätt när övergångsperioden löper ut.

Den särskilda situationen för personer som omfattas av artikel 10.1 f är anledningen till att andra delen i avtalet inte återger kravet i artikel 3.1 i direktiv 2004/38/EG om att dessa familjemedlemmar "följer med eller ansluter sig till" rättighetshavaren i värdstaten.

1.2.3.5 Artikel 10.2: Medlemmar av "den utvidgade familjen" som redan uppehåller sig i värdstaten

Artikel 10.2 i avtalet omfattar medlemmar av "den utvidgade familjen" (motsvarande artikel 3.2 i direktiv 2004/38/EG) som uppehöll sig i värdstaten vid övergångsperiodens utgång i kraft av deras relation till en EU-medborgare som utövar sin rätt till fri rörlighet enligt unionsrätten där. Det är inte relevant hur länge de har uppehållit sig.

Upphållsrätten (med grund i unionens regler om fri rörlighet) i värdstaten för sådana personer förutsätter att de har erhållit en uppehållshandling av värdstaten, som agerar i enlighet med sin nationella lagstiftning.

Upphållsrätten (med grund i unionens regler om fri rörlighet) i värdstaten, som erkänns av värdstaten, som agerar i enlighet med sin nationella lagstiftning, bekräftas genom utfärdandet av en sådan uppehållshandling.

1.2.3.6 Artikel 10.3: Medlemmar av "den utvidgade familjen" med en pågående ansökan

Medlemmar av "den utvidgade familjen" (motsvarande artikel 3.2 i direktiv 2004/38/EG) som gav in en ansökan enligt artikel 3.2 i direktiv 2004/38/EG för att ansluta sig till rättighetshavaren i värdstaten före övergångsperiodens utgång men vars ansökan (om antingen inresevisering eller uppehållshandling) inte är färdigbehandlad vid övergångsperiodens utgång är skyddade på samma sätt som enligt unionens regler om fri rörlighet.

Deras ansökningar bör behandlas enligt förfarandet i artikel 3.2 i direktiv 2004/38/EG. Om ansökan beviljas betyder det att dessa personer bör betraktas som personer som omfattas av artikel 10.2 i avtalet.

1.2.3.7 Artikel 10.4: Partner i ett varaktigt förhållande

Partner som är i ett varaktigt förhållande (personer som omfattas av artikel 3.2 b i direktiv 2004/38/EG) till rättighetshavaren men som uppehöll sig utanför värdstaten vid övergångsperiodens utgång omfattas av avtalet.

Denna kategori täcker alla andra långvariga "varaktiga" förhållanden, oavsett om det rör sig om förhållanden mellan personer av motsatt eller samma kön. Kravet på att förhållandet ska vara varaktigt måste bedömas mot bakgrund av direktivets mål om att bevara familjens enhet i vidare mening (se skäl 6 i direktiv 2004/38/EG).

Dessa personer behöver vara i ett varaktigt förhållande vid övergångsperiodens utgång och fortfarande vara i ett varaktigt förhållande vid den tidpunkt då de gör gällande uppehållsrätt i värdstaten enligt avtalet.

Denna bestämmelse omfattar också personer som var i ett varaktigt förhållande vid övergångsperiodens utgång och är gifta med rättighetshavaren vid den tidpunkt då de gör gällande uppehållsrätt i värdstaten enligt avtalet.

Deras ansökan bör behandlas enligt förfarandet i artikel 3.2 i direktiv 2004/38/EG. Om en ansökan beviljas betyder det att dessa personer bör betraktas som personer som omfattas av artikel 10.2 i avtalet.

1.2.4 Artikel 10.5: Vårdstatens undersökning

Värdstaten bör företa en noggrann undersökning av de personliga förhållandena när den i enlighet med nationell lagstiftning bedömer ansökan om inresa eller uppehåll för en familjemedlem som omfattas av artikel 10.3 och 10.4 i avtalet. Alla beslut att avslå ansökan bör motiveras fullständigt.

1.3 Artikel 11 – Stadigvarande uppehåll

Artikel 11 säkerställer att personer som är tillfälligt frånvarande från värdstatens territorium vid den tidpunkt då övergångsperioden löper ut fortfarande anses uppehålla sig lagligt och följaktligen skyddas av avtalet, förutsatt att villkoret om "stadigvarande" i övrigt uppfylls. Detta överensstämmer med artiklarna 9 och 10 i avtalet som hänvisar till "uppehållsrätt i värdstaten" och inte "närvaro i värdstaten".

Konkret innebär detta att en person som redan har permanent uppehållsrätt kommer att förlora den om den är frånvarande i mer än fem år (artikel 11 andra stycket, som hänvisar till femårsregeln i artikel 15.3 i avtalet). De som inte ännu har uppehållit sig i fem år kan endast vara frånvarande under högst sex månader per år (artikel 11 första stycket, som hänvisar till reglerna om stadigvarande uppehåll i artikel 15.2 i avtalet, som i sin tur bygger på artikel 16.3 i direktiv 2004/38/EG).

Se mer om villkoren för stadigvarande uppehåll i artikel 15.2 och 15.3 i avtalet.

Exempel: EU-medborgare som har förvärvat permanent uppehållsrätt i värdstaten i enlighet med direktiv 2004/38/EG och som lämnade värdstaten fyra år före övergångsperiodens utgång ska anses "utöva sin rätt att uppehålla sig i enlighet med unionsrätten" (även om de inte längre har permanent uppehållsrätt enligt direktiv 2004/38/EG) vid övergångsperiodens utgång eftersom de inte har varit frånvarande för en längre period än fem på varandra följande år. De är berättigade till ny permanent uppehållsstatus i värdstaten, förutsatt att de ansöker inom den tidsfrist som anges i artikel 18.1 b andra stycket i avtalet.

1.3.1 Tidigare uppehållsperioder

Tidigare perioder av lagligt uppehåll i värdstaten, som följs av en längre frånvaro än vad som är tillåtet, beaktas inte.

Exempel: En EU-medborgare som har bott i Förenade kungariket i tjugo år mellan 1990 och 2010 och därefter lämnat landet anses inte uppehålla sig i Förenade kungariket vid tillämpningen av avtalet. En sådan EU-medborgare har frivilligt lämnat Förenade kungariket och stannat kvar utanför Förenade kungariket sedan dess, och det finns därför inte någon befintlig uppehållsrätt enligt avtalet.

1.3.2 Tidigare uppehållsperioder, som följs av en längre frånvaro och därefter återvändande till värdstaten före övergångsperiodens utgång

En person som har varit frånvarande i mer än fem år tidigare men som återvänder till värdstaten före övergångsperiodens utgång, börjar bygga upp perioder av lagligt uppehåll från grunden när han eller hon återvänder till värdstaten före övergångsperiodens utgång.

1.4 Artikel 12 – Icke-diskriminering

Artikel 12 i avtalet återspeglar helt artikel 18 i EUF-fördraget och säkerställer att diskriminering på grund av nationalitet är förbjuden

- a) inom tillämpningsområdet för andra delen i avtalet – men utan att det påverkar tillämpningen av någon särskild bestämmelse i denna del (t.ex. artikel 23.2), och

b) om diskrimineringen riktar sig mot de personer som omfattas av avtalet.

Detta innebär bland annat att studerande ska ha rätt till samma kursavgifter som värdstatens medborgare.

2. AVDELNING II – RÄTTIGHETER OCH SKYLDIGHETER

KAPITEL 1 – RÄTTIGHETER AVSEENDE UPPEHÅLL, UPPEHÅLLSHANDLINGAR

2.1 **Artikel 13 – Uppehållsrätt**

2.1.1 *Tillämpningsområde*

I artikel 13.1–13.3 föreskrivs de huvudsakliga materiella villkor som ligger till grund för uppehållsrätten i värdstaten för EU-medborgare, brittiska medborgare och deras respektive familjemedlemmar, oavsett medborgarskap.

Dessa villkor för att få uppehållsrätt motsvarar i stort sett villkoren i unionens regler om fri rörlighet med avseende på uppehållsrätt.

EU-medborgare, brittiska medborgare och deras respektive familjemedlemmar, oavsett medborgarskap, som förvärvat permanent uppehållsrätt före övergångsperiodens utgång bör inte vara föremål för krav som gäller innan permanent uppehållsrätt beviljas, såsom de i artikel 7 i direktiv 2004/38/EG.

Det ges inget utrymme för skönmässiga bedömningar vid tillämpningen av de relevanta reglerna, utom till förmån för den berörda personen (se även artikel 38 i avtalet).

2.2 **Artikel 14 – Rätt till utresa och inresa**

2.2.1 *Artikel 14.1: Inresa och utresa med ett giltigt pass eller nationellt identitetskort*

Enligt artiklarna 4.1 och 5.1 i direktiv 2004/38/EG har alla EU-medborgare rätt att lämna en medlemsstat och resa in i en annan medlemsstat oberoende av om de är medborgare eller bosatta i dessa medlemsstater.

Rätten för de personer som omfattas av avtalet att vara frånvarande enligt vad som anges i artikel 15 i avtalet och rätten att fortsätta arbeta som gränsarbetare enligt vad som anges i artiklarna 24 och 25 i avtalet medför en rätt att lämna värdstaten respektive arbetsstaten och att återvända dit.

Liksom enligt direktiv 2004/38/EG krävs enligt artikel 14.1 i avtalet ett giltigt pass eller nationellt identitetskort för att man ska kunna utöva rätten till inresa och utresa. Inga andra villkor kan knytas till denna rätt enligt nationell lagstiftning (t.ex. att resehandlingen måste vara giltig en viss period framöver). Om rätten till in- eller utresa kan styrkas med olika resehandlingar är det den som omfattas av avtalet som väljer vilken handling han eller hon vill använda.

Vad gäller nationella identitetskort som resehandlingar, tillåter artikel 14.1 andra stycket värdstaterna att fem år efter övergångsperiodens utgång besluta att godta nationella identitetskort endast om sådana kort innehåller ett chip som överensstämmer med tillämpliga standarder från Internationella civila luftfartsorganisationen rörande biometrisk identifiering (Icao-standarder dokument 9303).

Beslutet bör offentliggöras i god tid (se artikel 37 i avtalet) så att de som omfattas av avtalet har möjlighet att ansöka om ett nationellt identitetskort som uppfyller kraven eller ett giltigt pass.

2.2.2 *Artikel 14.2: Innehavare av handlingar som utfärdats i enlighet med avtalet*

EU-medborgare, brittiska medborgare, deras familjemedlemmar och andra personer som uppehåller sig i värdstaten i enlighet med avtalet har rätt att passera värdstatens gränser på de villkor som anges i artikel 14.1 i avtalet om de bevisar att de omfattas av avtalet.

Innehavare av handlingar som utfärdats i enlighet med artiklarna 18 och 26 i avtalet kommer därför att undantas från krav på utresevisering, inresevisering eller likvärdiga formaliteter (i den mening som avses i artikel 4.2 och artikel 5.1 andra stycket i direktiv 2004/38/EG, t.ex. elektroniska resetillstånd).

2.2.3 Artikel 14.3: Inreseviseringar och avgifter för ansökningar om uppehållsrätt som görs från utlandet

Artikel 14.3 i avtalet återger de lättnader i fråga om inresevisering som direktiv 2004/38/EG beviljar familjemedlemmar till rörliga EU-medborgare som ett erkännande av det faktum att för att varje unionsmedborgare ska kunna utöva sin rätt att fritt röra sig och uppehålla sig på villkor som säkerställer de objektiva villkoren frihet och värdighet bör även familjemedlemmar beviljas denna rätt, oavsett medborgarskap (se skäl 5 i direktiv 2004/38/EG).

Inreseviseringar för kortare vistelser som omfattas av artikel 14.3 bör utfärdas gratis, men avtalet hindrar inte värdstaten från att erbjuda familjemedlemmar valet att från utlandet ansöka om en ny uppehållsstatus enligt artikel 18. I så fall är det den som omfattas av avtalet som väljer mellan inresevisering och uppehållshandling. I ett sådant fall kan en avgift tas ut för utfärdandet av den uppehållshandling som styrker uppehållsstatusen.

2.3 Artikel 15 – Permanent uppehållsrätt

2.3.1 Artikel 15.1: Berättigande

Artikel 15 i avtalet återspeglar artikel 16 i direktiv 2004/38/EG om berättigande till permanent uppehållsrätt.

Personer som inte är berättigade att förvärva permanent uppehållsrätt enligt direktiv 2004/38/EG är inte heller berättigade att förvärva permanent uppehållsstatus enligt avtalet. Detta får följande konsekvenser:

- a) Uppehåll som är förenligt med unionens regler om fri rörlighet men som inte uppfyller villkoren i direktiv 2004/38/EG (observera att artikel 13 i avtalet hänvisar till direktiv 2004/38/EG) beaktas inte vid bedömningen av permanent uppehållsrätt (mål C-529/11, Alarape och Tijani).
- b) Att inneha en giltig uppehållshandling gör inte uppehållet lagligt med avseende på förvärv av permanent uppehållsrätt (mål C-325/09, Dias).
- c) En period under vilken fängelsestraff avtjänas före förvärvet av permanent uppehållsrätt innebär att klockan nollställs och en ny period av fem års fortlöpande uppehåll måste ackumuleras (mål C-378/12, Onuekwere).

På samma sätt är personer som är berättigade att förvärva permanent uppehållsrätt enligt direktiv 2004/38/EG också berättigade att förvärva permanent uppehållsstatus enligt avtalet. Detta får följande konsekvenser:

- a) Lagligt uppehåll betyder uppehåll i enlighet med villkoren i direktiv 2004/38/EG (de förenade målen C-424 och 425/10 Ziolkowski och Szeja) och dess föregångare (mål C-162/09, Lassal).
- b) Den tid man måste ha uppehållit sig för att kvalificera sig för permanent uppehållsrätt måste inte omedelbart föregå den tidpunkt då rätten till uppehållsrätt hävdas (mål C-162/09, Lassal).
- c) Uppehåll som föregick den berörda personens stats anslutning till EU kan beaktas under vissa omständigheter (de förenade målen C-424/10 och C-425/10, Ziolkowski and Szeja),

Hänvisningen till perioder av arbete i enlighet med unionsrätten i artiklarna 15.1 och 16 i avtalet avser anställningsperioder i den mening som avses i artikel 17 i direktiv 2004/38/EG.

2.3.2 Artikel 15.2: Uppehåll kortare tid än fem år

Vad gäller villkoret om stadigvarande uppehåll med avseende på icke permanent uppehållsrätt, hänvisar artikel 15.2 i avtalet till att stadigvarande uppehåll fastställs i enlighet med artiklarna 16.3 och 21 i direktiv 2004/38/EG.

Medan artikel 16.3 i direktiv 2004/38/EG är utformad för att kontrollera om lagligt uppehåll är stadigvarande med avseende på förvärv av permanent uppehållsrätt, gäller samma regler för uppehåll enligt avtalet generellt – de som omfattas av avtalet kan vara frånvarande en viss tid utan att det påverkar den stadigvarande karaktären av deras uppehållsrätt i värdstaten.

Detta betyder att stadigvarande uppehåll inte påverkas av följande typer av tillfällig frånvaro:

- 1) frånvaro (anm. ska läsas som plural) som inte överstiger sammanlagt sex månader per år,
- 2) längre frånvaro (anm. ska läsas som plural) på grund av obligatorisk militärtjänst (här finns ingen tidsgräns), eller

- 3) en frånvaro (anm.: singular) på högst tolv på varandra följande månader av viktiga skäl, t.ex. (anm.: uppräkningsen är inte uttömmande):
- a. graviditet och förlossning,
 - b. allvarlig sjukdom,
 - c. studier eller yrkesutbildning, eller
 - d. utstationering utomlands.

Exempel: EU-medborgare som anlänt till värdstaten fyra år före övergångsperiodens utgång, arbetat där och utstationerats av arbetsgivaren åtta månader före övergångsperiodens utgång (punkt 3 d ovan) behåller enligt avtalet sin uppehållsrätt enligt unionsrättens regler om fri rörlighet för EU-medborgare vid övergångsperiodens utgång och är berättigade till ny uppehållsstatus i värdstaten, under förutsättning att de återvänder till värdstaten innan deras frånvaro överstiger tolv på varandra följande månader.

Detta innebär också att varje utvisningsbeslut mot den berörda personen som verkställts i laga ordning medför att det stadigvarande uppehållet anses avbrutet (uppehållsrätten upphör alltså i sig genom ett utvisningsbeslut som verkställs i vederbörlig ordning mot den berörda personen).

En period under vilken fängelsestraff avtjänas före förvärvet av permanent uppehållsrätt innebär att klockan nollställs och en ny period av fem års fortlöpande lagligt uppehåll måste ackumuleras (mål C-378/12, Onuekwere).

2.3.3 Artikel 15.3: Uppehåll längre tid än fem år

Artikel 15.3 i avtalet föreskriver att permanent uppehållsrätt endast kan gå förlorad genom bortovaro från värdstaten i mer än fem på varandra följande år (se vägledningen om artikel 11 avseende personer som är frånvarande den tidpunkt då övergångsperioden löper ut).

Permanent uppehållsrätt enligt avtalet kan också gå förlorad genom ett beslut om utvisning som lagligen fattats med stöd av artikel 20 i avtalet. Avtjänande av ett fängelsestraff under en period som infaller efter förvärvet av permanent uppehållsrätt påverkar inte den permanenta uppehållsrätten (mål C-145/09, Tsakouridis).

Permanent uppehållsrätt som förvärvats före övergångsperiodens utgång, som avses i artikel 11 i avtalet, bör förstås som permanent uppehållsrätt enligt unionsrätten (artiklarna 16.1 eller 16.2 i direktiv 2004/38/EG) som fastställer huruvida en person kan komma in fråga att omfattas av avtalet (det bör inte förstås som att det avser permanent uppehållsrätt som förvärvats enligt avtalet).

För att återspegla det specifika sammanhanget för avtalet (där det inte är möjligt att helt enkelt på nytt utöva rätten att fritt röra sig och uppehålla sig om man förlorat tidigare permanent uppehållsrätt), går artikel 11 i avtalet längre än regeln om att permanent uppehållsrätt endast går förlorad vid frånvaro i mer än två på varandra följande år (artikel 16.4 i direktiv 2004/38/EG) genom att föreskriva en längsta period för frånvaro på fem på varandra följande år. Denna längre period för tillåten frånvaro (fem i stället för två år) jämfört med reglerna i direktiv 2004/38/EG ger de berörda personerna möjlighet att behålla sin permanenta uppehållsrätt enligt avtalet när de återvänder till värdstaten efter en period av frånvaro på upp till fem på varandra följande år.

Exempel: EU-medborgare som har förvärvat permanent uppehållsrätt i värdstaten enligt villkoren i avtalet vid övergångsperiodens utgång och som lämnar värdmedlemsstaten sex år efter övergångsperiodens utgång (t.ex. för en yrkesmässig utstationering utomlands) kan fortfarande återvända till värdstaten och behålla sin permanenta uppehållsrätt och alla tillhörande rättigheter enligt avtalet.

2.4 Artikel 16 – Ackumulering av perioder

Artikel 16 i avtalet kompletterar artikel 15 genom att den täcker situationer där de som omfattas av avtalet ännu inte har förvärvat permanent uppehållsrätt före övergångsperiodens utgång. Den period av lagligt uppehåll enligt unionens regler om fri rörlighet som en person har före övergångsperiodens utgång kommer att räknas med vid bedömningen av om den uppehållsperiod på fem år som krävs för att vara berättigad till permanent uppehållsrätt har fullgjorts. Artikel 16 ger dessa personer rätt att förvärva permanent uppehållsstatus senare (när de har ackumulerat en tillräckligt lång period av lagligt uppehåll).

2.5 Artikel 17 – Status och förändringar

2.5.1 Artikel 17.1: Ändrad status

I den första delen av artikel 17.1 anges att EU-medborgare och brittiska medborgare som har uppehållsrätt i värdstaten i enlighet med artikel 13.1 i avtalet kan ändra sin status och fortfarande omfattas av avtalet.

Deras uppehållsrätt (permanent eller icke-permanent) enligt avtalet påverkas inte när de ändrar status (dvs. den bestämmelse i unionsrätten om EU-medborgares fria rörlighet som deras uppehållsrätt grundar sig på), så länge deras uppehåll fortfarande uppfyller villkoren i artikel 13.1 i avtalet (och därigenom också unionsrätten om EU-medborgares fria rörlighet). Det är också möjligt att ha flera typer av status (t.ex. att vara både studerande och arbetstagare).

En ändring av status får inga konsekvenser (t.ex. att nya uppehållshandlingar måste utfärdas) och måste inte anmälas till nationella myndigheter.

Uppräkningen i artikel 17.1 av typer av status (studerande, arbetstagare, egenföretagare och ekonomiskt inaktiv person) är vägledande, inte uttömmande.

Artikel 17.1 gäller också personer som omfattas av avtalet och som har förvärvat permanent uppehållstillstånd enligt avtalet, men det är inte sannolikt att dessa personer får något effektivt skydd av denna bestämmelse, eftersom deras uppehållsrätt inte längre är villkorlig och inte kan bli villkorlig igen (se skillnaden mellan uppehållsrätt som bygger på artikel 7 i direktiv 2004/38/EG och permanent uppehållsrätt som bygger på artikel 16 eller 17 i det direktivet).

2.5.1.1 Särskild situation för familjemedlemmar

Familjemedlemmar som har uppehållsrätt i värdstaten i enlighet med artikel 13.2 eller 13.3 i avtalet kan också ändra sin status och fortfarande omfattas av avtalet.

Artikel 17.1 andra meningen hindrar dem dock uttryckligen från att bli rättighetshavare (dvs. sådana personer som avses i artikel 10.1 a–d i avtalet). I praktiken innebär detta att de inte har någon självständig rätt enligt avtalet att förenas med sina egna familjemedlemmar.

Denna begränsning gäller endast personer vars uppehållsstatus enligt avtalet *uteslutande* härrör från att de är familjemedlemmar till rättighetshavare. EU-medborgare och brittiska medborgare som uppehåller sig i värdstaten vid övergångsperiodens utgång som både familjemedlemmar och rättighetshavare samtidigt (t.ex. en 20-årig österrikisk son till en österrikisk arbetstagare, som också arbetar i Förenade kungariket) omfattas inte av artikel 17.1 andra meningen och de har alltså alla rättigheter som rättighetshavare har.

2.5.2 Artikel 17.2: Ett barn som inte längre är beroende för sin försörjning

Liksom enligt unionsrätten om EU-medborgares fria rörlighet gäller att familjemedlemmar till personer som omfattas av avtalet, vilkas uppehållsstatus härrör från att de är beroende av rättighetshavaren för sin försörjning, fortsätter att omfattas av avtalet när de upphör att vara försörjningsberoende, t.ex. genom att använda sig av rätten enligt artikel 22 att ta anställning eller inleda verksamhet som egenföretagare i värdstaten.

Enligt artikel 17.2 behåller sådana familjemedlemmar samma rättigheter även när de upphör att vara försörjningsberoende, oberoende av hur beroendet upphör.

På samma sätt gäller att familjemedlemmar till personer som omfattas av avtalet vilkas uppehållsstatus bygger på att de är under 21 år fortsätter att omfattas av avtalet när de fyller 21 år.

2.6 Artikel 18 – Utfärdande av uppehållshandlingar

Med avvikelse från de grundläggande principerna i unionens regler om fri rörlighet, ålägger artikel 18 värdstaten att välja mellan att antingen använda sig av ett konstitutivt system (med ansökan om ny uppehållsstatus (artikel 18.1)) eller ett deklatoriskt system (med förklaring om att en uppehållshandling har utfärdats i enlighet med avtalet (artikel 18.4)).

I ett deklatoriskt system (som i direktiv 2004/38/EG) beviljas uppehållsstatusen direkt enligt lag och är inte beroende av att förmånstagaren har uppfyllt några administrativa förfaranden. Med andra ord är *källan* till uppehållsstatusen och de rättigheter som följer därav det faktum att unionsrättens villkor om uppehållsrätt är uppfyllda – det krävs inte något beslut från de nationella myndigheterna för att få denna status, även om det kan finnas en skyldighet att ansöka om en uppehållshandling som intygar statusen.

I ett konstitutivt system förvärvar förmånstagarna uppehållsstatus endast om de ansöker om det och ansökan beviljas. Med andra ord är *källan* till uppehållsstatusen och de rättigheter som följer därav det beslut från de nationella myndigheterna som beviljar statusen.

2.6.1 Artikel 18.1 första stycket: Konstitutiv status

I artikel 18.1 anges att värdstaten får välja att använda sig av ett konstitutivt system för uppehållsstatus.

I enlighet med artikel 18.1 andra stycket måste en person som lämnar in en ansökan uppfylla de villkor som anges i avdelning II i andra delen i avtalet för att beviljas den nya uppehållsstatusen.

2.6.1.1 Uppehållshandling

Om sökanden uppfyller villkoren i avdelning II ska värdstaten i enlighet med artikel 18.1 utfärda en uppehållshandling som styrker den nya uppehållsstatusen. Det anges inte vilken utformning uppehållshandlingen ska ha, men i artikel 18.1 q föreskrivs att uppehållshandlingen ska innehålla en förklaring om att den har utfärdats i enlighet med avtalet (så att innehavarna kan särskiljas som förmånstagare enligt avtalet).

2.6.1.2 Digital form eller pappersform

Enligt artikel 18.1 får värdstaten utfärda uppehållshandlingen i digital form. Detta innebär i huvudsak att uppehållsstatusen främst registreras i en databas som drivs av nationella myndigheter och att de som omfattas av avtalet ges möjlighet att få tillgång till och kontrollera sin status och att dela denna information med berörda parter.

2.6.2 Artikel 18.1 a: Ansökningsförfarandets syfte

De behöriga myndigheterna bör fatta beslut om huruvida en sökande är berättigad till den nya uppehållsstatusen enligt artikel 18.1 efter att ha kontrollerat om villkoren i artikel 18 är uppfyllda.

2.6.3 Artikel 18.1 b: Tidsfrister för ansökan och intyg om inlämnad ansökan

2.6.3.1 Tidsfrister

Ansökningar om ny uppehållsstatus enligt artikel 18.1 bör lämnas in **inom den tidsfrist som fastställts av värdstaten, vilken ska vara minst sex månader från övergångsperiodens utgång** – om inte artikel 18.1 c är tillämplig (se nedan). Tidsfristen kommer att behöva tillämpas på alla personer som omfattas av avtalet och som lagligen uppehåller sig i värdstaten vid övergångsperiodens utgång, även personer som tillfälligt är frånvarande vid den tidpunkten i enlighet med artikel 15.2 och 15.3 i avtalet.

Familjemedlemmar och partner i ett varaktigt förhållande som efter övergångsperiodens utgång vill ansluta sig till en EU-medborgare eller en brittisk medborgare som omfattas av avtalet bör ansöka om ny uppehållsstatus **inom antingen tre månader efter sin ankomst eller sex månader från övergångsperiodens utgång, beroende på vilket av dessa datum som infaller sist**.

2.6.3.2 Intyg om inlämnad ansökan

Ett intyg om inlämnad ansökan bör utfärdas omedelbart efter det att den behöriga myndigheten har mottagit ansökan. Detta intyg ska särskiljas från den nya uppehållshandlingen och de nationella myndigheterna är enligt avtalet skyldiga att hjälpa sökanden att fylla i ansökan för att erhålla intyget om inlämnad ansökan.

När en person har lämnat in en ansökan inom den tidsfrist som anges i artikel 18.1 b, bör den behöriga myndigheten vidta följande åtgärder:

- 1) Den behöriga myndigheten utfärdar omedelbart ett intyg om inlämnad ansökan (artikel 18.1 b tredje stycket).
- 2) Den behöriga myndigheten kontrollerar att ansökan är fullständig. Om ansökan inte är fullständig (t.ex. om identiteten inte har styrkts eller om en avgift som ska betalas vid ansökan inte har erlagts) hjälper den behöriga myndigheten sökanden att undvika fel eller utelämnanden i ansökan innan den fattar beslut om att avslå ansökan (artikel 18.1 o).
- 3) Om ansökan är fullständig kontrollerar den behöriga myndigheten att sökanden är berättigad till de uppehållsrättigheter som anges i avdelning II.
- 4) Om ansökan är välgrundad utfärdar den behöriga myndigheten den nya uppehållshandlingen (artikel 18.1 b).

Sökanden har möjlighet att få ett beslut om avslag på ansökan prövat av domstol och, om så är lämpligt, av administrativ myndighet i enlighet med artikel 18.1 r.

Enligt artikel 18.3 anses en sökande ha uppehållsrätt enligt avtalet i avvaktan på den behöriga myndighetens slutliga beslut.

2.6.3.3 Intyg om inlämnad ansökan

Ett intyg om inlämnad ansökan bekräftar att

- a) en korrekt ansökan har lämnats in,
- b) sökanden har uppfyllt skyldigheten att ansöka om en ny uppehållsstatus,
- c) sökanden anses ha alla rättigheter enligt avtalet fram till dess att det slutliga beslutet om ansökan har fattats (artikel 18.3).

Artikel 18.1 b harmoniserar inte utformningen av intyget om inlämnad ansökan utan kräver endast att det ska utfärdas (även digital form godtas).

2.6.3.4 Ansökningar som görs från utlandet

Ansökningar om ny uppehållsstatus kan också göras från utlandet, t.ex. av personer som är tillfälligt frånvarande men som anses uppehålla sig lagligt i värdstaten (se vägledningen till artikel 15.2 och 15.3 i avtalet).

Ansökningar från utlandet kan också ges in av familjemedlemmar som ännu inte uppehåller sig i värdstaten (se vägledningen om artikel 10.1 e ii och iii, artikel 10.1, 10.3 och 10.4 i avtalet).

2.6.4 Artikel 18.1 c: Tekniska problem och underrättelse om detta

Artikel 18.1 c avser situationer där ansökningar om ny uppehållsstatus inte går att lämna in på grund av tekniska problem med värdstatens ansökningssystem.

I sådana situationer ska de brittiska myndigheterna (om de tekniska problemen uppstår i Förenade kungariket) underrätta unionen i enlighet med tillämpliga regler. Om de tekniska problemen uppstår i en EU-medlemsstat är det unionen (i egenskap av part i avtalet) som ska underrätta Förenade kungariket i enlighet med tillämpliga regler. Tidsfristen för att lämna in ansökan om ny uppehållsstatus kommer att förlängas automatiskt med ett år om en underrättelse enligt detta led har gjorts.

Värdstaten måste offentliggöra underrättelsen. Den måste också i god tid förse de berörda personerna med lämplig offentlig information, eftersom denna situation påverkar deras rättsliga ställning i värdstaten.

Effekterna av artikel 18.1 c inträder inte om det inte görs någon underrättelse, även om det finns tekniska problem.

I detta avseende är artikel 5 i avtalet om lojalitet särskilt viktig, till exempel för att bedöma om de tekniska problemen är tillräckligt allvarliga för att utlösa underrättelseförfarandet eller om de är av klart tillfällig karaktär (t.ex. en samordnad överbelastningsattack (DDoS) på flera servrar som driver onlineansökningförfarandet eller en strejk inom den offentliga sektorn). Om det är fråga om problem av klart tillfällig karaktär kan det vara lämpligare att förlänga tidsfristen enligt reglerna i nationell rätt eller att försäkra de berörda personerna om att deras för sent inkomna ansökningar kommer att godtas i enlighet med artikel 18.1 d.

2.6.5 Artikel 18.1 d: Ansökningar som lämnas in efter tidsfristen

Att inte lämna in en ansökan om ny uppehållsstatus inom tidsfristen kan få allvarliga konsekvenser i ett konstitutivt system för uppehållsstatus enligt artikel 18.1. Det kan leda till att sökanden inte kan förvärva den nya uppehållsstatus som denne annars skulle vara berättigad till.

Enligt artikel 18.1 d får de behöriga myndigheterna inte automatiskt avslå ansökningar som lämnats in efter det att tidsfristen har löpt ut, utan de ska behandla sådana ansökningar om det finns "rimliga skäl" för underlåtenheten att iaktta tidsfristen. Sådana ansökningar bör behandlas i enlighet med övriga bestämmelser i artikel 18.1.

De behöriga myndigheternas beslut att tillåta att en ansökan som lämnats in (eller som ska lämnas in) efter det att tidsfristen har löpt ut bör fattas på grundval av en bedömning av alla omständigheter och skäl för att tidsfristen inte iakttagits.

Kriteriet om "rimliga skäl" ger en garanti som mildrar de stränga effekterna av att inte lämna in ansökan inom tidsfristen och som säkerställer att för sent inlämnade ansökningar behandlas på ett proportionerligt sätt.

2.6.6 Artikel 18.1 g: Avgifter för utfärdande av uppehållshandlingen

Avgifter för utfärdandet av uppehållshandlingen i fråga får tas ut i enlighet med artikel 25.2 i direktiv 2004/38/EG.

Det innebär att avgifterna inte får överstiga de avgifter som tas ut av värdstatens medborgare för utfärdande av liknande handlingar.

2.6.7 Artikel 18.1 h: Innehav av en handling om permanent uppehållsrätt

Artikel 18.1 h är tillämplig endast när sökanden innehar en giltig handling om permanent uppehållsrätt, inte när han eller hon har permanent uppehållsrätt men saknar en handling som styrker detta. Personer som har permanent uppehållsstatus men inte handlingen om permanent uppehållsrätt måste lämna in sina ansökningar via standardförfarandet i artikel 18.1.

Handlingar om permanent uppehållsrätt omfattar handlingar som utfärdats enligt direktiv 2004/38/EG samt liknande inhemska immigrationsdokument, t.ex. det brittiska Indefinite Leave to Remain.

2.6.8 Artikel 18.1 i: Nationella identitetskort

EU-medborgare och brittiska medborgare som vill styrka sin nationalitet och identitet kan göra det med hjälp av sina giltiga nationella identitetskort, även om sådana identitetskort inte längre godtas som resehandlingar enligt artikel 14.1 i avtalet.

Liksom enligt direktiv 2004/38/EG, krävs i artikel 18.1 i endast att resehandlingens giltighet är giltig. Inga andra villkor får uppställas enligt nationell lagstiftning (t.ex. att resehandlingens giltighet måste vara giltig en viss period framöver).

2.6.9 Artikel 18.1 j: Bevishandlingar i kopia

Artikel 18.1 j hindrar inte att nationella myndigheter, där det är objektivt motiverat, i särskilda fall kräver att bevishandlingar lämnas in i original när det råder "rimligt tvivel om [deras] äkthet".

2.6.10 Artikel 18.1 k–m: Förteckning över bevishandlingar

Artiklarna 8.3, 8.5 och 10.2 i direktiv 2004/38/EG innehåller en uttömmande förteckning över styrkande handlingar (se även skäl 14 till det direktivet) som värdmedlemsstaten får begära att EU-medborgare och deras familjemedlemmar visar upp tillsammans med sina ansökningar om ett bevis om registrering som utfärdats enligt artikel 8.2 i direktiv 2004/38/EG eller om ett uppehållskort som utfärdats enligt artikel 10.2 i direktiv 2004/38/EG.

Direktiv 2004/38/EG föreskriver dock inte någon sådan uttömmande förteckning över styrkande handlingar avseende alla tänkbara situationer (t.ex. uppehållshandlingar som utfärdas till arbetstagare som behåller sin ställning som arbetstagare eller till familjemedlemmar som bibehåller uppehållsrätt enligt artikel 12 eller 13 i direktivet) eller för andra uppehållshandlingar som utfärdas enligt direktiv 2004/38/EG (intyg om permanent uppehållsrätt för unionsmedborgare som utfärdas enligt artikel 19.1 i direktivet eller permanenta uppehållskort som utfärdas enligt artikel 20 i direktivet).

Artikel 18.1 k–n i avtalet följer samma tillvägagångssätt som i direktiv 2004/38/EG när det gäller styrkande handlingar. I de fall direktiv 2004/38/EG ger en uttömmande förteckning över styrkande handlingar gör avtalet det också.

Punkt 1 k i artikel 18 i avtalet gäller rättighetshavare som uppehåller sig i värdstaten vid övergångsperiodens utgång. Den bygger på artikel 8.3 i direktiv 2004/38/EG.

Uttrycket "institution som är erkänd eller finansierad av värdstaten" i artikel 18.1 k iii) i avtalet motsvarar artikel 7.1 c första strecksatsen i direktiv 2004/38/EG.

Punkt 1 l i artikel 18 i avtalet gäller familjemedlemmar till rättighetshavare (inbegripet medlemmar av "den utvidgade familjen") vilka redan uppehöll sig i värdstaten vid övergångsperiodens utgång. Den bygger på artiklarna 8.5 och 10.2 i direktiv 2004/38/EG och har anpassats till det förhållandet att de berörda familjemedlemmarna redan uppehåller sig i värdstaten och inte reser in i den från utlandet.

Punkt 1 m i artikel 18 i avtalet gäller familjemedlemmar till rättighetshavare vilka inte uppehöll sig i värdstaten vid övergångsperiodens utgång. Den bygger på artiklarna 8.5 och 10.2 i direktiv 2004/38/EG.

Punkt 1 n i artikel 18 fungerar som en uppsamlingsbestämmelse som omfattar alla fall där punkt 1 k, l och m inte är tillämpliga. Den bygger på principen i direktiv 2004/38/EG om att administrativa förfaranden som utgör ett oskäligt hinder för utövandet av uppehållsrätten bör undvikas. Sökandena kan endast ombes att styrka att de uppfyller villkoren, inbegripet bevis för uppehållsrätt, men ingenting utöver det.

Exempel: Barn till två rättighetshavare, som föds efter övergångsperiodens slut, behöver bara visa att de är barn till rättighetshavarna. De behöver alltså lägga fram följande handlingar med ansökan:

- ett giltigt pass (eller identitetskort, om de är EU-medborgare) för att styrka sin identitet,
- ett bevis för familjeband till föräldrarna (t.ex. ett födelsebevis) för att fastställa sina familjeband med "källan" till deras rättigheter,
- ett bevis för att deras föräldrar är rättighetshavare (t.ex. deras uppehållshandlingar som utfärdats enligt avtalet) för att fastställa att "källan" till deras rättigheter är två rättighetshavare, och
- [om de är över 21 år när de ansöker] ett bevis på att de är beroende av rättighetshavarna för sin försörjning.

Det är sökandena som väljer vilka styrkande handlingar de lägger fram – värdstaten kan inte tvinga dem att lägga fram specifika handlingar och vägra att godta ansökningar som styrks av andra handlingar.

2.6.11 Artikel 18.1 o: Hjälp till sökande

Artikel 18.1 o i avtalet säkerställer att de behöriga myndigheterna hjälper sökandena med ansökan och de handlingar som krävs. Sökandena måste ges möjlighet att lägga fram kompletterande bevis och rätta till eventuella brister, fel eller utelämnanden i ansökningarna (t.ex. om identiteten inte har kunnat bevisas eller om en avgift som krävs för ansökan inte har betalats). Detta är en viktig garanti i ett konstitutivt system för uppehållsstatus, eftersom sökandena annars inte skulle ha rätt att söka på nytt enligt avtalet när övergångsperioden löpt ut.

Värdstaten bör vid tillämpning av artikel 18.1 o ta särskild hänsyn till utsatta medborgare (t.ex. äldre, personer som inte har tillgång till digitala applikationer eller som bor på vård- eller äldreboenden).

2.6.12 Artikel 18.1 p: Kontroller avseende kriminalitet

Artikel 18.1 p tillåter värdstater som använder sig av ett nytt konstitutivt system att utföra systematiska kontroller avseende kriminalitet och säkerhetskontroller.

Sådana systematiska kontroller har godtagits i avtalet med tanke på det unika sammanhanget.

Sökande får åläggas att uppge tidigare fällande domar i brottmål som vid tidpunkten för ansökan finns i belastningsregistret i enlighet med lagen i den stat där domen meddelades. Sökandena bör inte åläggas att lämna uppgift om avtjänade domar. Domen kan ha meddelats i vilket land i världen som helst.

Att lämna oriktiga uppgifter gör inte i sig att några rättigheter enligt avtalet blir ogiltiga – men det kan ändå få konsekvenser enligt regler om allmän ordning eller bedrägeriregler. Det är de nationella myndigheterna som har bevisbördan i sådana fall. Värdstaten får också föreskriva bestämmelser om proportionella sanktioner som är tillämpliga på lämnande av oriktiga uppgifter.

Artikel 18.1 p hindrar inte att värdstaten kontrollerar sina egna datoriserade belastningsregister, även systematiskt.

Kontroller av andra staters datoriserade belastningsregister kan begäras, men endast om det bedöms som absolut nödvändigt och det ska ske i enlighet med förfarandet i artikel 27.3 i direktiv 2004/38/EG, som anger att sådana förfrågningar inte får göras rutinmässigt.

Kontroller avseende kriminalitet och säkerhetskontroller enligt artikel 18.1 p motsvarar kontroller av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet som genomförs i enlighet med kapitel VI i direktiv 2004/38/EG i syfte att begränsa rättigheterna i enlighet med artikel 20.1 i avtalet.

Alla begränsande åtgärder som vidtas på grundval av kontroller avseende kriminalitet och säkerhetskontroller enligt artikel 18.1 p i avtalet måste iakttas reglerna i artikel 18.1 r och artiklarna 20 och 21 i avtalet.

2.6.13 Artikel 18.1 q: Förklaring på den nya uppehållshandlingen

Det enda kravet avseende utformning som ställs i avtalet är att den nya uppehållshandlingen ska innehålla en förklaring som visar att avtalet är den rättsliga grunden för rättighetshavarens rättigheter.

2.6.14 Artikel 18.1 r: Prövningsförfaranden

Artikel 18.1 r säkerställer att varje beslut som fattas om en ansökan om den nya uppehållsstatusen enligt artikel 18.1 a ska kunna överklagas av den berörda personen enligt prövningsförfaranden där både beslutets laglighet och de fakta och omständigheter som ligger till grund för beslutet granskas.

2.6.15 Artikel 18.2: Presumerade rättigheter

Utan att det påverkar de begränsningar som anges i artikel 20 i avtalet, kan inga restriktiva åtgärder tillämpas av värdstatens myndigheter eller av ekonomiska eller icke-ekonomiska aktörer i värdstaten förrän den tidsfrist för ansökningar om ny uppehållsstatus som anges i artikel 18.1 b har löpt ut.

2.6.16 Artikel 18.3: Presumerad rätt att uppehålla sig i avvaktan på slutligt beslut

Utan att det påverkar de begränsningar som anges i artikel 20 i avtalet, kan inga restriktiva åtgärder tillämpas av värdstatens myndigheter eller av ekonomiska eller icke-ekonomiska aktörer i värdstaten förrän det slutliga beslutet om ansökan har fattats i enlighet med artikel 18.1 a.

Detta säkerställer att sökandens status är skyddad till dess att

- a) nationella myndigheter beslutar om ansökan (skydd mot administrativa förseningar),
- b) nationella domstolar beslutar om överklagandet (skydd mot felaktiga beslut och fördröjningar i de rättsliga förfarandena).

2.6.17 Artikel 18.4: Deklaratoriskt förfarande

Artikel 18.4 i avtalet återspeglar artikel 25.1 i direktiv 2004/38/EG eftersom den ger värdstaterna möjlighet att fortsätta att tillämpa det deklatoriska systemet, dvs. att inte göra den nya uppehållshandlingen till ett villkor för lagligt uppehåll i värdstaten.

Om värdstaten beslutar att göra detta gäller reglerna i direktiv 2004/38/EG, t.ex. reglerna om tidsfrister, avgifter, styrkande handlingar och uppehållshandlingar som ska utfärdas.

De som är berättigade till ny uppehållsstatus **bör ha rätt att, efter ansökan, få en uppehållshandling** (som får vara i digital form) som innehåller en förklaring om att den har utfärdats i enlighet med avtalet.

2.7 Artikel 19 – Utfärdande av uppehållshandlingar under övergångsperioden

2.7.1 Artikel 19.1: Ansökningar under övergångsperioden

Det följer av artikel 127 i avtalet att unionens regler om fri rörlighet fortsätter att gälla till dess att övergångsperioden löper ut.

Ansökningar om den nya rättighetsgrundande uppehållshandlingen enligt artikel 18.1 och om den deklatoriska uppehållshandlingen enligt artikel 18.4, kan dock göras redan under övergångsperioden (artiklarna 19 och 185 i avtalet).

Beslutet om att välja en sådan frivillig tillämpning av systemet för ny uppehållsstatus enligt artikel 18.1 påverkar inte tillämpningen av unionens regler om fri rörlighet.

En ansökan om ny uppehållsstatus i enlighet med artikel 18.1 i avtalet under övergångsperioden hindrar inte att sökandena samtidigt ansöker om en uppehållshandling enligt direktiv 2004/38/EG.

På samma sätt befriar beslutet om att tillämpa ett frivilligt system inte värdstaten från dess skyldigheter enligt unionens regler om fri rörlighet, t.ex. att besluta om pågående ansökningar eller att behandla nya ansökningar.

2.7.1.1 Förlängd behörighet för EU-domstolen

I artikel 158.1 i avtalet anges att den period på åtta år inom vilken domstolar i Förenade kungariket kan begära ett förhandsavgörande från EU-domstolen med avseende på beslut om ansökningar enligt artikel 18.1 eller 18.4 eller enligt artikel 19 börjar löpa den dag då artikel 19 blivit tillämplig (dvs. den 1 februari 2020).

Även om det administrativa ansökningsförfarandet enligt artikel 18 kan "flyttas framåt" i tiden och bli tillämpligt, har andra bestämmelser i avtalet, som det administrativa ansökningsförfarandet bygger på (till exempel de som rör det personliga och territoriella tillämpningsområdet för artiklarna 9 och 11) eller som det förfarandet medför eller utlöser (som alla rättssäkerhetsgarantier mot restriktiva beslut eller villkor för att behålla den nya uppehållsstatusen), ännu inte trätt i kraft.

Därför behövs vissa justeringar, för att artikel 19 inte ska förlora sin ändamålsenliga verkan. Dessa justeringar kan kräva att värdstater som väljer att använda sig av det frivilliga systemet enligt artikel 19 korrekt återger alla nödvändiga men ännu inte tillämpliga bestämmelser i andra delen i avtalet i nationell lagstiftning för att ge dem verkan vid tillämpningen av det frivilliga systemet.

Artikel 131 i avtalet säkerställer att unionens institutioner under övergångsperioden behåller den behörighet som unionsrätten tilldelar dem i förhållande till Förenade kungariket i fråga om tolkningen och tillämpningen av artikel 19. Även EU-domstolen kommer att behålla sin fulla behörighet.

2.7.2 Artikel 19.2: Verkan av beslut om bifall eller avslag på ansökan

Sökande kan vilja lämna in en ansökan enligt det frivilliga konstitutiva systemet för att få rättslig säkerhet om sin status så snart som möjligt, även om beslutet inte får verkan förrän i ett senare skede (eftersom, enligt artikel 19.3, ett beslut om att bifalla ansökan inte kan återkallas före övergångsperiodens utgång).

Det följer av artikel 19.2 att beslut – både om bifall och avslag – som fattats enligt förfarandet i artikel 18.1, dvs. det konstitutiva systemet, inte får verkan förrän efter övergångsperiodens utgång. Sådana beslut är alltså giltiga, men deras rättsliga verkan skjuts upp eftersom sökandena parallellt omfattas av rätten till fri rörlighet.

På liknande sätt kan ett beslut om avslag på en ansökan som gjorts enligt förfarandet i artikel 18.1 tjäna som en varning till sökanden om att vissa ändringar kan behövas för att denne ska vara berättigad till den nya uppehållsstatusen – sådana ändringar kan göras fram till övergångsperiodens utgång och sökanden kan ansöka igen, enligt vad som anges i artikel 19.4.

En uppehållshandling som utfärdas enligt artikel 18.4 blir omedelbart giltig och tillämplig (den har ju endast deklaratörisk verkan). Den påverkar inte sökandenas rätt till fri rörlighet. På samma sätt påverkar ett avslag på en ansökan enligt det frivilliga deklatoriska systemet inte sökandenas parallella rätt till fri rörlighet enligt unionsrätten, även om avslagsbeslutet blir omedelbart giltigt.

2.7.3 Artikel 19.3: Inget återkallande av beviljad uppehållsstatus under övergångsperioden

Artikel 19.3 hindrar värdstaten från att återkalla en uppehållsstatus som den har beviljat enligt det frivilliga konstitutiva systemet före övergångsperiodens utgång. Den kan bara göra det av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa, eller i händelse av missbruk av rättigheter eller bedrägeri, i enlighet med reglerna i direktiv 2004/38/EG som gäller parallellt.

Denna bestämmelse syftar till att försäkra sökandena om att det inte finns någon risk med att ansöka så tidigt som möjligt under övergångsperioden, eftersom ansökan inte kan omprövas av administrativa skäl när den väl har beviljats (t.ex. av skäl som rör de villkor som uppställs för uppehållsrätt).

I systemet enligt artikel 18.4 (deklatoriskt förfarande) står det nationella myndigheterna fritt att återkalla uppehållshandlingar eller uppehållsstatus som utfärdats, men detta påverkar i sig inte den berörda personens uppehållsrätt.

2.7.4 Artikel 19.4: Förnyade ansökningar

Artikel 19.4 säkerställer att sökande som fått avslag på en ansökan om ny uppehållsstatus enligt artikel 18.1 före övergångsperiodens utgång får ansöka igen inom tidsfristen i artikel 18.1 b.

Denna rätt att ansöka igen under övergångsperioden omfattas av prövningsförfarandena i artikel 18.1 r.

2.7.5 Artikel 19.5: Prövningsförfaranden

Alla sökande omfattas av alla prövningsförfaranden som anges i kapitel VI i direktiv 2004/38/EG.

2.8 Artikel 20 – Begränsningar av rätt till uppehåll

Artikel 20 omfattar alla personer som utövar rättigheter enligt avdelning II i andra delen – alltså även t.ex. gränsarbetare, familjemedlemmar och medlemmar av "den utvidgade familjen".

2.8.1 Vad är beteende?

Artikel 20.1 och 20.2 utlöses av de berörda personernas beteende. Begreppet beteende i avtalet bygger på kapitel VI i direktiv 2004/38/EG (för mer information, se kommissionens vägledning till ett bättre införlivande och en bättre tillämpning av direktiv 2004/38/EG, KOM(2009) 313 slutlig, avsnitt 3.2).

2.8.2 Beteende före och efter övergångsperiodens utgång

I artikel 20.1 och 20.2 anges två olika system som reglerar hur ett beteende som utgör ett verkligt, faktiskt och tillräckligt allvarligt hot mot den allmänna ordningen eller säkerheten ska hanteras, beroende på om det äger rum före eller efter övergångsperiodens utgång.

Artikel 20.1 fastställer en tydlig skyldighet ("ska beaktas") att tillämpa kapitel VI i direktiv 2004/38/EG på vissa omständigheter, medan artikel 20.2 tillåter att nationella regler för invandring tillämpas på omständigheter som ägde rum efter övergångsperiodens utgång.

Artikel 20.1 och 20.2 avser därför att skilja mellan beteenden som äger rum före respektive efter övergångsperiodens utgång. Nationella invandringsregler bör inte ens delvis tillämpas på beteenden som regleras av artikel 20.1 i avtalet. Ett beslut om att begränsa rätten till uppehåll på grundval av beteende som äger rum efter övergångsperiodens utgång måste emellertid fattas i enlighet med den nationella lagstiftningen.

2.8.3 Fortlöpande beteende

Under vissa omständigheter kan de berörda personerna ägna sig åt ett **fortlöpande beteende** (dvs. beteende vars enskilda handlingar utförs med ett och samma syfte, har samband med varandra genom att de har samma eller liknande förfaringssätt och genom att tiden och syftet för de berörda handlingarna i princip sammanfaller) **som påbörjas före övergångsperiodens utgång och fortsätter därefter.**

I fallet med ett fortlöpande beteende är det troligt att de nationella myndigheter som, efter övergångsperiodens utgång, har att besluta om huruvida begränsande åtgärder kan tillämpas på en person konfronteras med bland annat följande scenarier:

- a) De handlingar som den berörda personen utfört som ägde rum efter övergångsperiodens utgång är i sig själva tillräckliga för att vidta en begränsande åtgärd enligt nationella invandringsregler – i detta fall kan åtgärder på grundval av artikel 20.2 vidtas.
- b) De handlingar som ägde rum efter övergångsperiodens utgång är i sig själva inte tillräckliga för att vidta en begränsande åtgärd enligt nationella invandringsregler – i detta fall kan åtgärder på grundval av artikel 20.2 inte vidtas.
- c) I det fall som anges i b kan de nationella myndigheterna ändå pröva enligt artikel 20.1 om de handlingar som utfördes före övergångsperiodens utgång skulle motivera begränsningar av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet. Denna bedömning kan även beakta handlingar som ägde rum efter övergångsperiodens utgång, i den mån bedömningen innebär ett fastställande av det hot som den berörda personens personliga beteende utgör.

Varje begränsande åtgärd måste noggrant beakta omständigheterna i det aktuella fallet.

2.8.4 Artikel 20.3 och 20.4: Missbruk av rättigheter eller ansökningar som är att betrakta som bedrägeri eller missbruk

Artikel 20.3 och 20.4 ger värdstaten rätt att från sitt territorium avlägsna sökande som missbrukat sina rättigheter eller begått bedrägeri för att erhålla rättigheter enligt avtalet.

Sådant avlägsnande kan ske även innan en lagakraftvunnen dom har meddelats i fall av domstolsprövning av ett avslag på sådan ansökan, men det måste iaktta villkoren i artikel 31 i direktiv 2004/38/EG.

Detta innebär att de berörda personerna inte får avlägsnas från värdstaten om de har överklagat beslutet om avslag och ansökt om ett interimistiskt beslut om att verkställigheten av avlägsnandet ska skjutas upp.

Det faktiska avlägsnandet från territoriet får inte ske förrän det interimistiska beslutet har fattats, utom i någon av följande situationer:

- a) Beslutet om avlägsnande grundas på ett tidigare rättsligt avgörande.
- b) De berörda personerna har tidigare beviljats rättslig prövning.
- c) Beslutet om avlägsnande grundas på tvingande hänsyn till allmän säkerhet enligt artikel 28.3 i direktiv 2004/38/EG.

Om nationella regler föreskriver att verkställigheten av beslutet om avlägsnande enligt lag skjuts upp genom överklagandet, är det inte nödvändigt att ansöka om ett interimistiskt beslut om att verkställigheten av avlägsnandet ska skjutas upp.

I enlighet med artikel 31.4 i direktiv 2004/38/EG får värdstaten vägra avlägsnade personer tillträde till sitt territorium fram till domstolsprövningen, men den får inte hindra dem från att personligen försvara sig vid rättegången, utom om deras närvaro kan orsaka allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet.

2.9 Artikel 21 – Rättssäkerhetsgarantier och rätt att överklaga

Denna bestämmelse täcker alla situationer där uppehållsrätten enligt avtalet kan begränsas eller nekas.

Den säkerställer att rättssäkerhetsgarantierna i kapitel VI i direktiv 2004/38/EG är tillämpliga fullt ut i alla situationer, dvs.

- a) missbruk och bedrägeri (artikel 35 i direktiv 2004/38/EG),
- b) åtgärder som vidtas av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa (kapitel VI i direktiv 2004/38/EG) eller i enlighet med nationell lagstiftning, och
- c) åtgärder som vidtas på alla andra grunder (artikel 15 i direktiv 2004/38/EG) vilket inbegriper situationer som t.ex. när en ansökan om en uppehållshandling inte godtas som inlämnad, när en ansökan avslås på grund av att sökanden inte uppfyller de villkor som uppställs för uppehållsrätten eller beslut som fattas på den grunden att den berörda personen inte längre uppfyller de villkor som uppställs för uppehållsrätten (t.ex. när en ekonomiskt inaktiv EU-medborgare blir en orimlig börda för värdstaten sociala biståndssystem).

Artikel 21 säkerställer också att de materiella skyddsåtgärderna i kapitel VI i direktiv 2004/38/EG tillämpas fullt ut avseende beslut om begränsning som fattas på grundval av beteende som ägt rum före övergångsperiodens utgång.

I överensstämmelse med EU-domstolens fasta rättspraxis om EU-rättens allmänna principer, måste beslut om begränsning som fattas i enlighet med nationell lagstiftning också respektera proportionalitetsprincipen och de grundläggande rättigheterna, som rätten till familjeliv.

2.10 Artikel 22 – Närstående rättigheter

Denna bestämmelse skyddar rätten för familjemedlemmar, oavsett medborgarskap, att ta anställning eller inleda verksamhet som egenföretagare i värdstaten, i enlighet med artikel 23 i direktiv 2004/38/EG.

Detta innebär att både familjemedlemmar som inte var arbetstagare före övergångsperiodens utgång, men som blev det därefter, och familjemedlemmar som redan var arbetstagare antingen i värdstaten eller i arbetsstaten (gränsarbetare) skyddas av avtalet.

2.11 Artikel 23 – Likabehandling

Denna bestämmelse återspeglar artikel 24 i direktiv 2004/38/EG, som innehåller en särskild regel om likabehandling jämfört med artikel 11 i avtalet.

Samma regel "utvidgas" till att omfatta familjemedlemmar som har (permanent) uppehållsrätt i värdstaten. De ska behandlas som medborgare i värdstaten och inte som familjemedlemmar till medborgare i värdmedlemsstaten.

Samma undantag som i artikel 24.2 i direktiv 2004/38/EG gäller.

KAPITEL 2 – ARBETSTAGARES OCH EGENFÖRETAGARES RÄTTIGHETER

2.12 **Artikel 24 – Arbetstagares rättigheter**2.12.1 *Artikel 24.1: Rättigheter*

Enligt artikel 24.1 i avtalet åtnjuter personer som omfattas av avtalet och är arbetstagare, inbegripet de som får status som arbetstagare efter övergångsperiodens utgång (se även artiklarna 17.1 och 22 i avtalet), alla rättigheter för arbetstagare som bygger på unionsrätten. Andra kategorier av personer som omfattas av avtalet faller inte under denna artikel.

2.12.1.1 *Begränsningar*

Samma begränsningar av hänsyn till **allmän ordning, säkerhet och hälsa** som i artikel 45.3 i EUF-fördraget är tillämpliga.

Avtalet omfattar inte anställning i offentlig tjänst enligt artikel 45.4 i EUF-fördraget. Därför kan värdstaten eller arbetsstaten förbehålla sina egna medborgare tillträde till anställningar som innefattar myndighetsutövning och skydda statens allmänna intressen, om denna begränsning är förenlig med artikel 45.4 i EUF-fördraget (mål C-270/13, Haralambidis).

2.12.1.2 *Punkt 1 a-h: en icke uttömmande förteckning över rättigheter*

Arbetstagare åtnjuter hela spektrumet av rättigheter som härrör från artikel 45 i EUF-fördraget och förordning (EU) nr 492/2011. De rättigheter som anges i artikel 24.1 i avtalet har samma räckvidd och innebörd som de som definieras i artikel 45 i EUF-fördraget och i förordning (EU) nr 492/2011.

De rättigheter för arbetstagare som räknas upp i artikel 24.1 i avtalet är inte uttömmande och all utveckling av dessa rättigheter genom tolkningar av artikel 45 i EUF-fördraget som EU-domstolen kan komma att göra i framtiden kommer därför att omfattas (när det gäller Förenade kungariket, ska dess rättsliga och administrativa myndigheter "vederbörligen beakta" relevant rättspraxis från Europeiska unionens domstol som följer av avgöranden som meddelats efter övergångsperiodens utgång). Det innebär till exempel att en arbetstagare, utöver de punkter som anges i artikel 24.1 i avtalet, behåller rätten att byta anställning och söka ny anställning i arbetsstaten, i enlighet med artikel 45 i EUF-fördraget.

2.12.2 *Artikel 24.2: Rätt för ett barn till en arbetstagare att fullfölja sin utbildning*

Artikel 24.2 i avtalet skyddar rätten för barn till arbetstagare att fullfölja sin utbildning i värdstaten. Ett barn vars förälder (brittisk medborgare eller EU-medborgare) arbetade i värdstaten i egenskap av förmånstagare till utträdesavtalet kan alltså fortsätta att uppehålla sig i värdstaten och fullfölja sin utbildning där, även när den föräldern inte längre uppehåller sig lagligen i värdstaten (dvs. har lämnat värdstaten, avlidit eller inte längre uppfyller villkoren för lagligt uppehåll, se t.ex. mål C-310/08, Ibrahim, och mål C-480/08, Teixeira). Barnet i fråga har också rätt att åtföljas av en faktisk vårdnadshavare, så länge barnet är underårigt eller, även efter det att myndighetsålder har uppnåtts, om barnet är i behov av den faktiska vårdnadshavarens närvaro och omvårdnad för att genomgå och fullfölja sin utbildning.

2.12.3 *Artikel 24.3: Gränsarbetare*

Gränsarbetare kan fortsätta att arbeta i arbetsstaten om de gjorde det vid övergångsperiodens utgång.

Om de slutade att arbeta före övergångsperiodens utgång kan de behålla sin status som arbetstagare i arbetsstaten om någon av de omständigheter som anges i artikel 7.3 a, b, c eller d i direktiv 2004/38/EG föreligger, dock utan att behöva flytta till arbetsstaten. Härigenom kan de åtnjuta de relevanta rättigheter som anges i artikel 24.1 a–h i avtalet.

Gränsarbetare behåller sin status i arbetsstaten om

- a) de har drabbats av tillfällig arbetsoförmåga på grund av sjukdom eller olycksfall,
- b) de har drabbats av vederbörligen konstaterad ofrivillig arbetslöshet efter mer än ett års anställning och har anmält sig som arbetssökande vid en behörig arbetsförmedling,
- c) de har drabbats av vederbörligen registrerad ofrivillig arbetslöshet efter att ha fullgjort en anställning som varit tidsbegränsad till mindre än ett år eller efter att ha blivit ofrivilligt arbetslös under de första tolv månaderna samt har anmält sig som arbetssökande till en behörig arbetsförmedling (*i detta fall ska ställningen som arbetstagare kvarstå under minst sex månader*), eller
- d) de inleder en yrkesutbildning (*för frivilligt arbetslösa måste yrkesutbildningen ha ett samband med den tidigare sysselsättningen*).

I enlighet med EU-domstolens rättspraxis (mål C-507/12, Saint Prix) är förteckningen över omständigheter där statusen som arbetstagare kan behållas **inte uttömmande**.

2.13 Artikel 25 – Egenföretagares rättigheter

2.13.1 Artikel 25.1: Rättigheter

Rättigheterna enligt artikel 25.1 i avtalet beviljas alla som omfattas av avtalet och som är egenföretagare – inte endast personer som är egenföretagare vid övergångsperiodens utgång utan även de som ändrar status (se även artikel 17.1 om rätten att bli egenföretagare).

Enligt EU-domstolens rättspraxis (t.ex. mål 63/86, kommissionen mot Italien) kan egenföretagare som omfattas av artikel 49 i EUF-fördraget åtnjuta de rättigheter enligt förordning (EU) nr 492/2011 som tillämpas analogt. Detta betyder till exempel att artikel 24.1 d i avtalet inte kan tillämpas i fråga om uppsägning, eftersom en egenföretagare per definition inte har ett förhållande med underordnad ställning till en arbetsgivare och inte kan sägas upp.

Rättigheterna enligt artikel 25.1 i avtalet omfattar också gränsarbetande egenföretagare. Det finns en skillnad mellan följande kategorier: i) en person som är bosatt i stat A och bedriver verksamhet som egenföretagare i stat B, och ii) en person som är bosatt i stat A och som bedriver verksamhet som egenföretagare och samtidigt tillfälligt tillhandahåller tjänster i stat B och C – antingen genom tillfälligt tillhandahållande av tjänster eller genom sekundär etablering. Den första kategorin motsvarar begreppet gränsarbetande egenföretagare men inte den andra.

I detta avseende kan det konstateras att inrättandet av ett kontor i en annan stat än bosättningsstaten för att tillhandahålla tjänster i den staten inte nödvändigtvis utgör etablering i den stat där tjänsterna tillhandahålls. Sådan verksamhet kan fortfarande anses omfattas av reglerna om frihet att tillhandahålla tjänster i stället för reglerna om etableringsfrihet. En person som har ett kontor i arbetsstaten kommer därför inte alltid att betraktas som en gränsarbetande egenföretagare ⁽¹⁾.

Artikel 4.4 i avtalet säkerställer att begreppet *egenföretagare* tolkas på samma sätt som EU-domstolen har tolkat artikel 49 i EUF-fördraget i relevant rättspraxis.

2.13.1.1 Begränsningar

Rättigheterna i artikel 25.1 i avtalet omfattas av samma begränsningar som de som anges i artiklarna 51 och 52 i EUF-fördraget.

Dessa rättigheter kan alltså bli föremål för begränsningar av hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa (artikel 52 i EUF-fördraget) och arbetsstaten får utesluta egenföretagare från verksamhet som, om än endast tillfälligt, är förenad med utövandet av offentlig makt (artikel 51 i EUF-fördraget).

2.13.1.2 Artikel 25.1 a: Rätten att starta och utöva verksamhet som egenföretagare och rätten att bilda och driva företag

Avtalet ger skydd för rätten att starta och utöva verksamhet som egenföretagare och rätten att bilda och driva företag i enlighet med artikel 49 i EUF-fördraget på samma villkor som värdstaten föreskriver för sina egna medborgare.

Avtalet ska dock inte förstås så att det ger brittiska medborgare möjlighet att åberopa unionsrätten för att tillhandahålla tjänster i andra EU-medlemsstater eller att etablera sig i andra EU-medlemsstater.

2.13.1.3 Artikel 25.1 b: Hänvisning till den icke uttömmande förteckningen över rättigheter i artikel 24.1

Egenföretagare åtnjuter hela spektrumet av de relevanta rättigheter som härrör från artikel 45 i EUF-fördraget och förordning (EU) nr 492/2011 i arbetsstaten.

⁽¹⁾ En person som i värdmedlemsstaten förser sig med en viss infrastruktur (däri inbegripet ett kontor eller en byrå) som är nödvändig för att kunna utföra verksamheterna i den medlemsstaten kan omfattas av fördragets bestämmelser om frihet att tillhandahålla tjänster i stället för dess bestämmelser om etableringsfrihet. Detta beror på varaktigheten av tillhandahållandet av tjänsten, men även hur ofta det ägt rum, dess regelbundenhet och kontinuitet (mål C-55/94, *Gebhard*, punkt 27).

2.13.2 Artikel 25.2: Rätt för ett barn till en egenföretagare att fullfölja sin utbildning

Artikel 25.2 skyddar barn vars förälder (brittisk medborgare eller EU-medborgare) var arbetstagare men inte längre uppehåller sig lagligen i barnets värdstat i enlighet med artikel 24.2, i den utsträckning som föreskrivs i EU-rätten såsom den tolkats av EU-domstolen (mål C-147/11, Czop och Punakova).

2.13.3 Artikel 25.3: Gränsarbetande egenföretagares rättigheter och begränsningar av dessa rättigheter

Gränsarbetande egenföretagare har samma rättigheter som anställda gränsarbetare i enlighet med artikel 24.3 i avtalet, med samma förbehåll som de som beskrivs i vägledningen till artikel 25.1 (t.ex. om uppsägningar).

2.14 Artikel 26 – Utfärdande av handling om gränsarbetares rättigheter

Enligt artikel 26 är arbetsstaten skyldig att på begäran utfärda en handling till gränsarbetare som omfattas av avtalet som styrker deras status om gränsarbetare. Samtidigt ger artikel 26 också arbetsstaten rätt att kräva att gränsarbetare som omfattas av avtalet ansöker om en sådan handling.

Till skillnad från den uppehållshandling som utfärdas enligt artikel 18.1 i avtalet ger denna handling inte en ny uppehållsstatus – den erkänner en redan befintlig rätt att utöva en ekonomisk verksamhet i arbetsstaten som kvarstår.

Eftersom gränsarbetare regelbundet lämnar och åter reser in i arbetsstaten, är det viktigt att de får en handling som styrker deras status så snart som möjligt, så att de inte hindras från att utöva sina rättigheter efter övergångsperiodens utgång, och lätt kan visa att de har dessa rättigheter (särskilt de rättigheter som rör gränspassage i artikel 14 i avtalet).

Gränsarbetare som inte har anställning på ansökningsdagen har rätt att få handlingen utfärdad om de behåller sin status som arbetstagare i enlighet med artikel 24.3 eller 25.3 i avtalet (dessa bestämmelser hänvisar i sin tur till artikel 7.3 i direktiv 2004/38/EG).

KAPITEL 3 – YRKESKVALIFIKATIONER

Kapitel 3 i avdelning II i andra delen av avtalet handlar om personer som omfattas av avtalet och som har fått eller vid övergångsperiodens utgång håller på att få sina yrkeskvalifikationer erkända i värdstaten eller arbetsstaten, beroende på vilket som är tillämpligt.

För dessa personer garanterar avtalet följande:

- a) giltigheten och verkan av nationella beslut om erkännande av deras yrkeskvalifikationer i Förenade kungariket eller EU (besluten har hävdvunnen fortsatt verkan), och
- b) motsvarande rätt att utöva och att fortsätta att utöva yrket eller verksamheten i fråga i sin värdstat eller arbetsstat (för gränsarbetare).

Däremot innebär detta kapitel inte att brittiska medborgare eller EU-medborgare som omfattas av avtalets personkrets garanteras eller beviljas några inre marknadsrättigheter vad gäller tillhandahållandet av tjänster i andra EU-medlemsstater än deras värdstat eller arbetsstat, beroende på vad som är tillämpligt.

Avtalet garanterar inte brittiska medborgare som omfattas av avtalets personkrets rätten att åberopa unionsrätten för att få ytterligare erkännanden av sina yrkeskvalifikationer efter övergångsperiodens utgång, vare sig i värdstaten, arbetsstaten eller någon annan EU-medlemsstat.

Avtalet behandlar inte yrkeskvalifikationer som förvärvats i Förenade kungariket eller i EU före övergångsperiodens utgång men som inte erkänts eller håller på att erkännas av den andra parten före detta datum.

2.15 Artikel 27 – Erkända yrkeskvalifikationer

2.15.1 Övergripande strategi

I artikel 27 beskrivs den typ av beslut om erkännande som fortsätter att ha verkan enligt avtalet, i vilka stater de har fortsatt verkan (värdstaten eller arbetsstaten), vilka personer som drar fördel av att besluten har fortsatt verkan (de som omfattas av avtalet) och vilka effekterna av beslutens fortsatta verkan är i respektive stater.

Vilka beslut har fortsatt verkan?

Artikel 27 i avtalet omfattar huvudsakligen beslut om erkännande som har antagits i enlighet med fyra specifika EU-rättsakter, nämligen direktivet om yrkeskvalifikationer (direktiv 2005/36/EG), direktivet om tillträde till advokatycket (direktiv 98/5/EG), direktivet om lagstadgade revisorer (direktiv 2006/43/EG) och direktivet om giftiga ämnen (direktiv 74/556/EEG).

2.15.2 Artikel 27.1 a och 27.2: Erkännanden enligt direktivet om yrkeskvalifikationer:

Avtalet omfattar samtliga tre typer av erkännande i etableringssyfte som anges i avdelning III i direktiv 2005/36/EG, nämligen

- a) erkännanden enligt det allmänna systemet (artikel 10 och följande i direktiv 2005/36/EG),
- b) erkännanden på grundval av yrkeserfarenhet (artikel 16 och följande i direktiv 2005/36/EG), och
- c) erkännanden på grundval av samordning av minimikraven för utbildning (artikel 21 och följande i direktiv 2005/36/EG).

Dessa erkännanden omfattar följande:

- Enligt artikel 27.2 a i avtalet: erkännande av yrkeskvalifikationer från tredjeland som omfattas av artikel 3.3 i direktiv 2005/36/EG.

Det är fråga om erkännanden av en EU-medlemsstat eller av Förenade kungariket av yrkeskvalifikationer från tredjeland som redan tidigare har erkänts i en annan EU-medlemsstat eller i Förenade kungariket enligt artikel 2.2 i direktiv 2005/36/EG och som har likställts med inhemska (EU- eller brittiska) kvalifikationer eftersom innehavaren efter det första erkännandet i en EU-medlemsstat eller i Förenade kungariket fått tre års yrkeserfarenhet inom det berörda yrkesområde i den stat (EU-medlemsstat eller Förenade kungariket) som ursprungligen erkände dem.

Avtalet omfattar därför inte det första erkännandet av kvalifikationer från tredjeland i en EU-medlemsstat eller i Förenade kungariket, endast efterföljande erkännanden och endast i den mån villkoren i artikel 3.3 i direktiv 2005/36/EG har uppfyllts.

- Enligt artikel 27.2 b: beslut om partiellt tillträde enligt artikel 4f i direktiv 2005/36/EG.
- Enligt artikel 27.2 c: beslut om erkännande i etableringssyfte som erhållits enligt det elektroniska förfarandet för det europeiska yrkeskortet.

Förfaranden för erkännande genom det europeiska yrkeskortet finns för närvarande för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, apotekare, fysioterapeuter, bergsguider och fastighetsmäklare.

Det är viktigt att notera att avtalet endast säkerställer att själva beslutet om erkännande har fortsatt giltighet och verkan; det säkerställer inte fortsatt åtkomst till de berörda myndigheternas och yrkesutövarnas underliggande elektroniska nätverk (*IMI-modulen för europeiskt yrkeskort*) (se artiklarna 8 och 29 i avtalet). Yrkesutövares åtkomst till onlinegränssnittet för det europeiska yrkeskortet i informationssyfte kommer dock inte att hindras.

En särskild effekt av principen om hävdvunnen fortsatt verkan av beslut om erkännande som omfattas av direktiv 2005/36/EG är att alla krav på språkkunskaper och/eller anslutning till försäkringskassa som värdstaten kan ställa fortsätter att beaktas med hänsyn till de relevanta bestämmelserna i direktiv 2005/36/EG, dvs. artiklarna 53 och 55 i detta.

2.15.3 Artikel 27.1 b: Erkännanden enligt direktivet om tillträde till advokatycket

Enligt avtalet ska beslut om erkännande enligt vilka advokater i EU eller Förenade kungariket har fått tillträde till advokatycket i en värdstat eller i arbetsstaten enligt artikel 10.1 och 10.3 i direktiv 98/5/EG (som underlättar stadigvarande utövande av advokatycket i en annan medlemsstat än den i vilken auktorisationen erhöles) ha fortsatt verkan för personer som omfattas av avtalets personkrets.

Att besluten om erkännande har fortsatt verkan medför ett upphävande av lokala nationella krav som kan begränsa tillträdet till advokatycket i värdstaten eller arbetsstaten.

Besluten har endast fortsatt verkan i värdstaten eller arbetsstaten.

Vad gäller advokater i Förenade kungariket som är brittiska medborgare och som hade kunnat omfattas av dessa bestämmelser i någon av EU:s medlemsstater, kan enligt avtalet de två relevanta EU-direktiven (dvs. direktiven 77/246/EEG och 98/5/EG) inte tillämpas utanför den berörda värdstaten eller den berörda arbetsstaten.

2.15.4 Artikel 27.1 c: Erkännanden enligt direktivet om lagstadgade revisorer

Vad gäller personer som omfattas av avtalets personkrets kommer godkännanden i värdstaten eller arbetsstaten av lagstadgade revisorer som ursprungligen fått sitt godkännande i EU eller Förenade kungariket enligt artikel 14 i direktiv 2006/43/EG att fortsätta att ha verkan i värdstaten eller arbetsstaten och de personer som omfattas av godkännandet kommer att ha tillträde till yrket som tidigare.

2.15.5 Artikel 27.1 d: Erkännanden enligt direktivet om giftiga ämnen

Vad gäller personer som omfattas av avtalets personkrets, kommer godkännanden för etablering som erhållits i värdstaten eller arbetsstaten enligt de relevanta bestämmelserna i direktiv 74/556/EEG att fortsätta att ha verkan enligt avtalet.

2.15.6 Övergripande effekter

Effekterna av att beslut om erkännande har fortsatt verkan enligt artikel 27 är att de etablerade förmånstagarna likställs med medborgare i värdstaten eller arbetsstaten, beroende på vad som är tillämpligt, vad gäller tillträdet till och utövande av yrket och den berörda yrkesverksamheten på dessa territorier.

Ett sådant likställande innebär dock inte att de omfattas av någon av de andra rättigheterna som rör den inre marknaden enligt unionsrätten, när det gäller tillhandahållandet av tjänster på andra territorier än dem som omfattas av dessa särskilda effekter av att beslut om erkännande har fortsatt verkan.

2.16 Artikel 28 – Pågående förfaranden för erkännande av yrkeskvalifikationer

2.16.1 Tillämpningsområde

Artikel 28 återspeglar artikel 27 i avtalet vad gäller berörd personkrets och materiellt tillämpningsområde och avser alla relevanta ansökningar om erkännande av yrkeskvalifikationer som formellt har lämnats in senast, och som är under behandling, vid övergångsperiodens utgång. Alla sådana pågående förfaranden kommer att fortsättas och fullföljas (detta gäller även kompensationsåtgärder som kan ha varit nödvändiga) i enlighet med de regler och förfaranden som föreskrivs i relevant EU-lagstiftning till dess att ett slutligt beslut har fattats av den behöriga myndigheten.

Två särskilda aspekter ska nämnas:

- Artikel 28 omfattar inte bara pågående administrativa förfaranden utan även rättsliga förfaranden och överklaganden som kan komma att inledas efter övergångsperiodens utgång. Bestämmelsen avser också rättsliga förfaranden som är pågående vid övergångsperiodens utgång.
- Vad gäller pågående ansökningar om erkännande av kvalifikationer inom ramen för förfarandet för utfärdande av det europeiska yrkeskortet, bekräftas i artikel 28 andra stycket att de ska fullföljas enligt relevanta bestämmelser i unionsrätten.

För de situationer där fortsatt tillträde till relevanta underliggande elektroniska nätverk (IMI-modul) kommer att behövas efter övergångsperiodens utgång och fram till dess att det relevanta förfarandet för utfärdande av europeiskt yrkeskort har fullföljts, har en särskild bestämmelse om begränsat tillträde till IMI-modulen införts i artikel 29.2 i avtalet.

2.16.2 Effekter

Effekterna av de förfaranden som ska fullföljas enligt artikel 28 bör vara identiska med effekterna av de beslut om erkännande enligt artikel 27 i avtalet som har fortsatt hävdvunnen verkan och som förklaras ovan.

2.17 Artikel 29 – Administrativt samarbete rörande erkännande av yrkeskvalifikationer

2.17.1 Myndigheternas skyldighet att samarbeta med varandra

Artikel 29.1 säkerställer att de behöriga myndigheterna i Förenade kungariket och EU:s medlemsstater fortsätter att vara bundna av den allmänna skyldigheten att samarbeta under granskningsperioden avseende samtliga pågående förfaranden för erkännande som omfattas av artikel 28 i avtalet.

Denna bestämmelse innebär också ett allmänt undantag från varje nationell bestämmelse som skulle kunna hindra utbyte av relevant information med utländska myndigheter rörande de sökande, deras yrkeskvalifikationer och allmänna och yrkesmässiga uppförande, i avvaktan på erkännandet av deras yrkeskvalifikationer och upptagande i yrkesgruppen i värdstaten eller arbetsstaten.

Dessa skyldigheter och undantag är nödvändiga för att säkerställa att frågor som rör allmän säkerhet hanteras korrekt under erkännandeprocessen.

2.17.2 Begränsat tillträde till IMI efter utträdet

Som redan nämnts föreskriver artikel 29.2 ett tillfälligt undantag från artikel 8 i avtalet genom att den ger Förenade kungarikets myndigheter tillträde till IMI-modulen för det europeiska yrkeskortet så länge som det är nödvändigt för att fullfölja erkännandeförfaranden som fortfarande pågår vid övergångsperiodens utgång.

Detta tillträde är begränsat till nio månader efter övergångsperiodens utgång som är den tidpunkt då alla sådana förfaranden kommer att ha fullföljts, med beaktande av de strikta tidsfrister som är tillämpliga för de berörda förfarandena.

3. Avdelning III – Samordning av sociala trygghetssystem

Vad gäller samordning av sociala trygghetssystem berörs tre kategorier av personer:

1. Personer på vilka samordningsreglerna i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 tillämpas och fortsätter att vara tillämpliga, på grundval av artikel 30 i avtalet.
2. Personer på vilka endast delar av samordningsreglerna fortsätter att vara tillämpliga eller, till följd av särskilda omständigheter, blir tillämpliga i framtiden, på grundval av artikel 32 i avtalet.
3. Personer som inte omfattas av avtalets tillämpningsområde, på vilka samordningsreglerna i förhållandet mellan Förenade kungariket och unionen inte kommer att vara tillämpliga.

3.1 Artikel 30 – Personkrets

3.1.1 Allmänna anmärkningar

I artikel 30 i avtalet fastställs på vilka personer reglerna om samordning av de sociala trygghetssystemen kommer att tillämpas fullt ut:

- I punkt 1 anges de olika situationer som omfattas av reglerna, när personer befinner sig i en gränsöverskridande situation med avseende på social trygghet som involverar både Förenade kungariket och en EU-medlemsstat.
- I punkt 2 fastställs tidsfristen för tillämpningen av artikel 30.1 på dessa personer.
- Punkt 3 innehåller en restklausul genom vilken personer som omfattas av den berörda personkretsen enligt avdelning II i andra delen av avtalet också omfattas av avdelning III även om de inte omfattas eller inte längre omfattas av tillämpningsområdet för artikel 30.1.
- I punkt 4 fastställs tidsfristen för tillämpningen av artikel 30.3 på dessa personer.
- I punkt 5 förklaras att familjemedlemmar och efterlevande endast omfattas av artikel 30 om de genom sin status härleder rättigheter och skyldigheter enligt förordning (EG) nr 883/2004.

Såsom anges i artikel 31.2 i avtalet ska de begrepp som används i denna avdelning förstås på samma sätt som de begrepp som används i förordning (EG) nr 883/2004.

Artikel 30.1 i avtalet avser personer som omfattas av en EU-medlemsstats eller Förenade kungarikets lagstiftning. Denna situation ska fastställas enligt lagvalsreglerna i avdelning II i förordning (EG) nr 883/2004.

När det gäller samordningen av den sociala tryggheten är personkretsen specifik för avdelning III i andra delen av avtalet och motsvarar inte nödvändigtvis den i avdelning II. Det kan till exempel hända att personer som inte omfattas av tillämpningsområdet för avdelning II ändå omfattas av tillämpningsområdet för avdelning III (t.ex. personer som omfattas av artikel 32 i avtalet).

Eftersom syftet i avdelningarna II respektive III i andra delen av avtalet skiljer sig åt, kan de termer som används i dessa två avdelningar i andra delen av avtalet (till exempel begreppet *uppehåll*, *gränsarbetare* eller *utsänd/utstationerad*) ha olika betydelser beroende på vilken personkrets i unionsrätten de är tillämpliga på och på domstolens tolkning av dem.

Begreppet *stadigvarande bosatt* som används i avdelning III i andra delen av detta avtal ska till exempel förstås enligt definitionen i artikel 1 j i förordning (EG) nr 883/2004 (den ort där en person är stadigvarande bosatt) och enligt vad som förklaras närmare i artikel 11 i förordning (EG) nr 987/2009 (nedan kallat *stadigvarande bosättning*). En närmare beskrivning av begreppet stadigvarande bosättning i den mening som avses i samordningsreglerna för social trygghet finns i *Practical Guide on the applicable legislation in the European Union, the European Economic Area and in Switzerland* (praktisk vägledning om tillämplig lagstiftning i Europeiska unionen, i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och i Schweiz), som godkänts av administrativa kommissionen för samordning av de sociala trygghetssystemen. Detta begrepp i förordning (EG) nr 883/2004 har en annan innebörd än och bör inte förväxlas med begreppet *uppehåll* i avdelning II i andra delen av detta avtal, vilket har lånats från kapitel III i direktiv 2004/38/EG.

Ett exempel där dessa två begrepp i EU:s rättsakter inte motsvarar varandra gäller till exempel studerandes situation. Vid tillämpningen av samordningsreglerna för social trygghet behåller studerande i princip sin stadigvarande bosättning i ursprungsmedlemsstaten och vistas tillfälligt i den medlemsstat där de studerar. Samtidigt har studerande enligt villkoren i direktiv 2004/38/EG rätt att uppehålla sig (uppehållsrätt) i den medlemsstat där de studerar.

Ett annat exempel som illustrerar förhållandet mellan avdelning II och avdelning III i andra delen av avtalet: en kroatisk medborgare som

- arbetar och är stadigvarande bosatt i Förenade kungariket vid övergångsperiodens utgång,
- förvärvar 2022 permanent uppehållsrätt i Förenade kungariket på grundval av artikel 16 i avtalet,
- återvänder 2025 till Kroatien, börjar arbeta och bosätter sig stadigvarande där,
- och behåller samtidigt sin permanenta uppehållsrätt, enligt avdelning II i andra delen av avtalet, i Förenade kungariket under fem på varandra följande år.

Så länge den kroatiska medborgaren behåller sin permanenta uppehållsrätt i Förenade kungariket i den mening som avses i avdelning II i andra delen av avtalet kommer han eller hon att ha rätt att omfattas av bestämmelserna i avdelning III om han eller hon återvänder till Förenade kungariket. Vidare gäller att så länge denna medborgare behåller sin permanenta uppehållsrätt i Förenade kungariket, kommer han eller hon att ha rätt att överföra sina sociala trygghetsförmåner dit (t.ex. förmåner vid arbetslöshet om han eller hon är arbetssökande) eller ha rätt använda sitt europeiska sjukförsäkringskort i Förenade kungariket.

Skilt från de två olika begrepp som behandlas ovan bör laglig uppehållsrätt för tredjelandsmedborgare som omfattas av avdelning III i andra delen av utträdesavtalet förstås som lagligt uppehåll enligt unionens sekundärrätt eller nationell lagstiftning.

För personer som omfattas av avdelning III i avtalet utgör den tillämpning av samordningsreglerna i förordning (EG) nr 883/2004 som följer av avdelning III inte i sig en rätt att flytta till och uppehålla sig i en värdstat. Den avgör endast vilka rättsliga konsekvenser en sådan situation får med avseende på den sociala tryggheten. Baserat på avtalet kommer till exempel utstationering av arbetstagare för tillhandahållande av tjänster från eller till Förenade kungariket inte längre att vara möjligt efter övergångsperiodens utgång.

3.1.2 Artikel 30.1: Personkrets (allmän bestämmelse)

3.1.2.1 Artikel 30.1

Artikel 30.1 i avtalet avser följande kategorier av personer:

- *EU-medborgare* – medborgare i EU:s medlemsstater.
- *Medborgare i Förenade kungariket* – enligt definitionen i landets nationella lagstiftning.
- *Statslösa och flyktingar* som är stadigvarande bosatta i en EU-medlemsstat eller i Förenade kungariket.
- *Tredjelandsmedborgare* som lagligen uppehåller sig i en EU-medlemsstat eller i Förenade kungariket.
- *Familjemedlemmar och efterlevande* till kategorierna ovan.

Dessa personer omfattas av avdelning III i andra delen av avtalet om de uppfyller de villkor som anges i punkt 1 i denna artikel:

- **Leden a och b:** EU-medborgare som omfattas av Förenade kungarikets lagstiftning vid övergångsperiodens utgång och vice versa (oberoende av var den personen är stadigvarande bosatt). Detta inbegriper alla personer som omfattas av Förenade kungarikets lagstiftning eller en medlemsstats lagstiftning enligt avdelning II i förordning (EG) nr 883/2004 inklusive de fall som nämns i artikel 11.2 i den förordningen.

- **Leden c och d:** EU-medborgare som omfattas av lagstiftningen i en EU-medlemsstat (i den mening som avses i föregående punktsats) vid övergångsperiodens utgång och som är stadigvarande bosatt i Förenade kungariket, och vice versa.
- **Led e:** EU-medborgare som bedriver näringsverksamhet i Förenade kungariket efter övergångsperiodens utgång men omfattas av en EU-medlemsstats lagstiftning enligt avdelning II i förordning (EG) nr 883/2004, och vice versa. Erhållandet av förmåner enligt artikel 11.2 i förordningen ska behandlas som utövande av en inkomstbringande verksamhet i det syftet. Detta gäller oberoende av var den stadigvarande bosättningsorten finns.
- **Led f:** Flyktingar och statslösa som befinner sig i någon av de situationer som nämns ovan med det ytterligare villkoret att de uppehåller sig lagligen i Förenade kungariket eller i en EU-medlemsstat.
- **Led g:** Tredjelandsmedborgare som befinner sig i någon av de situationer som nämns ovan med det ytterligare villkoret att de uppehåller sig lagligen (enligt EU:s sekundärrätt eller nationell lagstiftning) i Förenade kungariket eller i en EU-medlemsstat och att de befinner sig i en gränsöverskridande situation mellan en EU-medlemsstat och Förenade kungariket. Detta gäller inte om den berörda EU-medlemsstaten är Danmark. Tredjelandsmedborgare som befinner sig i en situation med gränsöverskridande inslag mellan EU-medlemsstater, men där Förenade kungariket inte är involverat, omfattas av förordning (EU) nr 1231/2010 om utvidgning av förordning (EG) nr 883/2004 och förordning (EG) nr 987/2009 till att gälla de tredjelandsmedborgare som enbart på grund av sitt medborgarskap inte omfattas av dessa förordningar, och inte av artikel 30.1 g i detta avtal.
- **Leden a–g:** Familjemedlemmar (enligt definitionen i artikel 1 i i förordning (EG) nr 883/2004) till någon av de personer som avses in någon av punktsatserna ovan, oberoende av nationalitet (en närmare beskrivning finns i slutet av detta kapitel). Begreppet omfattar även familjemedlemmar som är födda efter övergångsperiodens utgång (t.ex. ett nyfött barn eller en ny partner), som lever med rättighetshavaren och som befinner sig in en situation som omfattas av artikel 30.1.
- **Leden a–g:** Efterlevande till någon av de personer som avses i någon av punktsatserna ovan, när den avlidne uppfyllde villkoren vid övergångsperiodens utgång och personens död inträffade efter övergångsperiodens utgång. Om detta inte är fallet har den efterlevande endast rätt till de förmåner som anges i artikel 32 i avtalet.

3.1.2.2 Exempel på situationer som omfattas av artikel 30.1

Artikel 30.1 omfattar till exempel personer som, vid övergångsperiodens utgång tillhör någon av följande kategorier:

— *leden a och b:*

1. En brittisk medborgare som flyttar till Portugal och som vid övergångsperiodens utgång är stadigvarande bosatt där, tillsammans med familjemedlemmar som är bosatta i Portugal (om inte annat följer av portugisisk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 a i förordning (EG) nr 883/2004).
2. En polsk medborgare som är stadigvarande bosatt och arbetar i Förenade kungariket (om inte annat följer av brittisk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 a i förordning (EG) nr 883/2004), tillsammans med familjemedlemmar som är bosatta i Polen.
3. En brittisk medborgare som är född i Malta 1990 (och inte har maltesiskt medborgarskap) och som vid övergångsperiodens utgång är stadigvarande bosatt och arbetar där, tillsammans med familjemedlemmar (om inte annat följer av maltesisk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 a i förordning (EG) nr 883/2004).
4. En brittisk medborgare som är stadigvarande bosatt i Förenade kungariket, arbetar i Belgien och återvänder hem minst en gång i veckan (om inte annat följer av belgisk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 a i förordning (EG) nr 883/2004).
5. En fransk medborgare som är stadigvarande bosatt i Frankrike, arbetar i Förenade kungariket och återvänder hem två gånger i månaden (om inte annat följer av brittisk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 a i förordning (EG) nr 883/2004).
6. En brittisk pilot med stationeringsort i Tyskland, som flyger över hela Europeiska unionen (om inte annat följer av tysk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.5 i förordning (EG) nr 883/2004; stationeringsorten fastställs på grundval av förordning (EG) nr 3922/91).
7. En inaktiv bulgarisk medborgare som är stadigvarande bosatt i Förenade kungariket och söker arbete där (om inte annat följer av brittisk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 e i förordning (EG) nr 883/2004).

8. En fransk medborgare som aldrig har arbetat i Förenade kungariket och uppbär en pension endast från Frankrike men är stadigvarande bosatt i Förenade kungariket (om inte annat följer av brittisk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 e förordning (EG) nr 883/2004; Frankrike är behörigt för vårdförmåner på grundval av artiklarna 24 och 29 i samma förordning).
9. En brittisk pensionär som uppbär pensioner från Förenade kungariket och Spanien och är stadigvarande bosatt i Spanien (om inte annat följer av spansk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 e, beviljas vårdförmåner enligt artiklarna 23 och 29 i förordning (EG) nr 883/2004 av Spanien).
10. En svensk student som är stadigvarande bosatt i Förenade kungariket, som får ett stipendium från Förenade kungariket som täcker alla utgifter och som hyr en lägenhet och tillbringar alla veckodagar och helger där (om inte annat följer av brittisk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 e i förordning (EG) nr 883/2004).
11. En polsk medborgare som arbetar i Förenade kungariket men som får moderskapsförmåner från Förenade kungariket när hon tillfälligt återvänder till Polen för förlossningen före övergångsperiodens utgång (om inte annat följer av brittisk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.2 och 11.3 a i förordning (EG) nr 883/2004); hon kan återuppta arbetet i Förenade kungariket efter mammaledigheten och fortsätter att omfattas av artikel 30.1 i avtalet.
12. Efterlevande till en brittisk medborgare när den brittiska medborgaren arbetar i Frankrike vid övergångsperiodens utgång (om inte annat följer av fransk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 a i förordning (EG) nr 883/2004); han eller hon dör under 2023. Artikel 30.1 i avtalet omfattar personer som får efterlevandepension efter en fransk medborgare, till följd av denna persons död, oberoende av de efterlevandes nationalitet eller om de är bosatta i Förenade kungariket eller i en EU-medlemsstat.

— leden c och d:

1. En nederländsk medborgare som är stadigvarande bosatt i Förenade kungariket, som arbetar i Nederländerna och återvänder hem minst en gång i veckan (om inte annat följer av nederländsk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 a i förordning (EG) nr 883/2004).
2. En brittisk medborgare som tillsammans med hela sin familj är stadigvarande bosatt i Frankrike, men som arbetar i Förenade kungariket och återvänder till Frankrike två gånger i månaden (om inte annat följer av brittisk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 a i förordning (EG) nr 883/2004).
3. En tysk medborgare som är stadigvarande bosatt i Förenade kungariket, men som reser för att utföra säsongarbete i Tyskland under en period som fortsätter efter övergångsperiodens utgång (om inte annat följer av tysk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 a i förordning (EG) nr 883/2004).
4. En rumänsk diplomat som arbetar för sin ambassad i Förenade kungariket och som är stadigvarande bosatt där – han eller hon har hyrt ut sin bostad i Rumänien och flyttat tillsammans med sin familj till Förenade kungariket (om inte annat följer av rumänsk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 b i förordning (EG) nr 883/2004).

— led e:

1. En finsk diplomat arbetar vid sin ambassad i Förenade kungariket, är stadigvarande bosatt i Finland, hans eller hennes familj bor i Finland där diplomaten tillbringar alla helgdagar (omfattas av finsk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 b i förordning (EG) nr 883/2004).
2. En kroatisk medborgare som i den mening som avses i artikel 12 i förordningen är utsänd till Förenade kungariket för att delta i en sex månader lång utbildning som avslutas efter övergångsperiodens utgång (om inte annat följer av kroatisk lagstiftning som grundar sig på artikel 12 i förordning (EG) nr 883/2004).
3. En maltesisk medborgare som arbetar till havs ombord på ett fartyg som för Förenade kungarikets flagg (denna situation ska behandlas som utövande på motsvarande sätt av en inkomstbringande verksamhet på Förenade kungarikets territorium), som är stadigvarande bosatt i Malta och som får ersättning för denna verksamhet av ett företag som har sitt registrerade säte eller verksamhetsställe i Malta (om inte annat följer av maltesisk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.4 i förordning (EG) nr 883/2004).
4. En belgisk medborgare som är stadigvarande bosatt i Belgien och normalt förvärvsarbetar som anställd och/eller som egenföretagare både i Belgien och Förenade kungariket (om inte annat följer av belgisk lagstiftning som grundar sig på artikel 13 i förordning (EG) nr 883/2004).

5. En portugisisk medborgare som är stadigvarande bosatt i Portugal, arbetar både i Portugal (inte en väsentlig andel) och i Förenade kungariket, om inte annat föreskrivs i portugisisk lagstiftning enligt ett undantagsavtal som grundar sig på artikel 16 i förordning (EG) nr 883/2004. Denna person fortsätter att omfattas minst under så lång tid som anges i artikel 16 i avtalet.

Artikel 30.1 är även tillämplig på statslösa personer och flyktingar, samt tredjelandsmedborgare, som lagligen uppehåller sig i EU-medlemsstater eller i Förenade kungariket, så länge de befinner sig i någon av situationerna i artikel 30.1 a–e i avtalet. Exempelvis gäller följande:

1. Artikel 30.1 i avtalet omfattar en pakistansk medborgare som uppehåller sig lagligen i Förenade kungariket vid övergångsperiodens utgång och arbetar i Frankrike (om inte annat följer av fransk lagstiftning som grundar sig på artikel 13.2 a i förordning (EEG) nr 1408/71 som är tillämplig till följd av förordning (EEG) nr 859/2003 som tillämpas av Förenade kungariket).
2. En marockansk medborgare som uppehåller sig lagligen i Belgien och arbetar i Belgien och Förenade kungariket (om inte annat följer av belgisk lagstiftning som grundar sig på artikel 14.2 b i i förordning (EEG) nr 1408/71 som är tillämplig till följd av förordning (EEG) nr 859/2003).
3. Artikel 30.1 i avtalet omfattar dock inte en indisk medborgare som uppehåller sig lagligen i Förenade kungariket och som inte befinner sig i en situation som involverar någon EU-medlemsstat. Den omfattar inte heller en mexikansk medborgare som inte uppehåller sig lagligen i Förenade kungariket eller i en EU-medlemsstat vid övergångsperiodens utgång.

Artikel 30.1 omfattar även familjemedlemmar och efterlevande till personer i någon av de situationer som nämns i punkt 1 i den artikeln. Vidare bör, för familjemedlemmars rättigheter, åtskillnad göras i förhållande till artikel 32.1 d och e i avtalet som har ett annat tillämpningsområde vad gäller t.ex. barn födda efter övergångsperiodens utgång (se vägledning till artikel 32.1 d och e).

Familjemedlemmarna eller de efterlevande behöver inte själva befinna sig i en gränsöverskridande situation. De efterlevande till en tjeckisk medborgare som arbetar i Förenade kungariket vid övergångsperiodens slut och därefter avlider där behöver till exempel aldrig ha lämnat Tjeckien. Dessa efterlevande kommer ändå att omfattas av artikel 30.1 i avtalet. Artikel 30.1 kräver endast att den avlidne befinner sig i någon av de situationer som förskrivs i den artikeln (en EU-medborgare som omfattas av brittisk lagstiftning i vårt exempel), men inget liknande villkor gäller för hans eller hennes efterlevande. Här avses de rättigheter som (i denna kapacitet) tillerkänns efterlevande eller familjemedlemmar enligt samordningsreglerna för social trygghet.

Familjemedlemmar och efterlevande omfattas med avseende på de rättigheter som följer av samordningsreglerna för social trygghet i deras kapacitet av familjemedlemmar respektive efterlevande.

Artikel 30.1 i avtalet omfattar inte personer som befinner sig i en rent inhemsk situation vid övergångsperiodens utgång (till exempel en grekisk medborgare som alltid har arbetat och varit bosatt i Grekland). Om dessa personer i framtiden beslutar att flytta till Förenade kungariket betraktas detta som en framtida rörlighet som inte omfattas av avtalet.

3.1.3 Artikel 30.2: Innebörden av utan avbrott

Avtalet säkerställer tillämpningen av förordningarna (EG) nr 883/2004 och (EG) nr 987/2009 så länge som den berörda situationen förblir oförändrad eller personerna fortsätter att utan avbrott befinna sig i en situation som involverar både Förenade kungariket och en EU-medlemsstat samtidigt. Inte varje förändring av den situation som en berörd person befinner sig i ska behandlas som en sådan. Vid byte mellan de olika kategorier som nämns i artikel 30.1 i avtalet behåller en person sin status som en person som omfattas av artikel 30.1 i avtalet och på vilken förordningarna (EG) nr 883/2004 och 987/2009 är tillämpliga. Om ett sådant byte sker är det naturligtvis så att det villkor i artikel 30.1 i avtalet som avser situationen vid "övergångsperiodens utgång" inte kan tillämpas i gränsöverskridande situationer måste "utan avbrott" förstås på ett sådant flexibelt sätt att även korta perioder mellan två situationer inte inkräktar negativt på rättigheterna, till exempel ett avbrott på exempelvis en månad innan ett nytt kontrakt inleds (jämför rättsfall C-482/93, *Klaus*).

En polsk medborgare som uppehåller sig i Förenade kungariket och arbetar där för en brittisk arbetsgivare vid övergångsperiodens utgång kommer att fortsätta att omfattas av artikel 30.1

1. så länge som situationen förblir oförändrad,

2. och även om situationen förändras, förutsatt att han eller hon fortsätter att befinna sig i en situation som omfattas av artikel 30.1 i avtalet. Personen kommer alltså att omfattas till exempel om han eller hon
 - a. fortsätter att arbeta för den brittiska arbetsgivaren men tar ytterligare ett arbete i Frankrike (om inte annat följer av brittisk eller fransk lagstiftning som grundar sig på artikel 13 i förordning (EG) nr 883/2004, beroende på om en väsentlig del av arbetet utförs i Förenade kungariket),
 - b. fortsätter att arbeta för en brittisk arbetsgivare men i stället bosätter sig stadigvarande i Frankrike (om inte annat följer av brittisk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 a i förordning (EG) nr 883/2004),
 - c. fortsätter att arbeta för den brittiska arbetsgivaren och reser till Portugal på semester,
 - d. upphör att arbeta för den brittiska arbetsgivaren och börjar arbeta i Frankrike, men fortsätter att vara stadigvarande bosatt i Förenade kungariket (om inte annat följer av fransk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 a i förordning (EG) nr 883/2004),
 - e. avslutar anställningsavtalet och ingår ett annat med en irländsk arbetsgivare, men arbetet fortsätter att utföras i Förenade kungariket (om inte annat följer av brittisk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 a i förordning (EG) nr 883/2004),
 - f. blir arbetslös utan att uppbära förmåner vid arbetslöshet och fortsätter att vara stadigvarande bosatt i Förenade kungariket (om inte annat följer av brittisk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 e i förordning (EG) nr 883/2004),
 - g. blir arbetslös, får förmåner vid arbetslöshet från Förenade kungariket och exporterar dessa förmåner till Polen samtidigt som han eller hon söker jobb där på grundval av artikel 64 i förordning (EG) nr 883/2004, efter att utan framgång ha sökt arbete i Polen kommer tillbaka till Förenade kungariket och fortsätter att uppbära förmåner vid arbetslöshet och att söka arbete där (om inte annat följer av brittisk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 a och 11.2),
 - h. avslutar kontraktet, är stadigvarande bosatt i Förenade kungariket och inväntar pensionsåldern där (om inte annat följer av brittisk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 e i förordning (EG) nr 883/2004).

Personer som befinner sig i någon av dessa situationer kommer dock inte längre att omfattas av artikel 30.1 i avtalet om de inte längre arbetar i Förenade kungariket och i stället bosätter sig stadigvarande i Polen (eller någon annan EU-medlemsstat). Till exempel om den polska medborgaren exporterar sina brittiska förmåner vid arbetslöshet till Polen, får arbete där och i stället bosätter sig stadigvarande i Polen. I detta fall kommer denna person inte längre att befinna sig i en situation som involverar Förenade kungariket, vilket dock inte påverkar eventuella rättigheter som följer av artikel 30.3 i avtalet.

En person kan omväxlande befinna sig i de olika situationer som anges i artikel 30.1 a–e utan att falla utanför tillämpningsområdet på grundval av artikel 30.2. Till exempel gäller följande:

1. En österrikisk tjänsteman som är stadigvarande bosatt i Österrike och arbetar i Förenade kungariket för den österrikiska förvaltningen vid övergångsperiodens utgång omfattas av artikel 30.1 e (om inte annat följer av österrikisk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 b i förordning (EG) nr 883/2004) när
 - han eller hon, efter avslutad utstationering under 2023, lämnar den österrikiska förvaltningen och arbetar som språklärare i tyska i Förenade kungariket där han eller hon även bosätter sig stadigvarande – han eller hon fortsätter att omfattas av avtalet baserat på artikel 30.1 a i avtalet (om inte annat följer av brittisk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 a i förordning (EG) nr 883/2004).
 - Han eller hon är dock inte tillfredsställd med det nya arbetet och börjar arbeta i en skola i Frankrike, men fortsätter att vara stadigvarande bosatt i Förenade kungariket – i detta fall fortsätter han eller hon att befinna sig i en situation som involverar både Förenade kungariket och en EU-medlemsstat samtidigt, såsom avses i artikel 30.1 c i avtalet (om inte annat följer av fransk lagstiftning som grundar sig på artikel 11.3 a i förordning (EG) nr 883/2004).
2. En brittisk medborgare som är stadigvarande bosatt i Förenade kungariket arbetar samtidigt i Förenade kungariket och Frankrike för en arbetsgivare som är etablerad i Frankrike vid övergångsperiodens utgång:
 - a) Till en början utövar han eller hon inte någon väsentlig del av sin verksamhet i Förenade kungariket, eftersom huvuddelen av verksamheten är i Frankrike, och han eller hon omfattas därför av artikel 30.1 b i avtalet (om inte annat följer av fransk lagstiftning som grundar sig på artikel 13.1 b i förordning (EG) nr 883/2004).

- b) Efter några år börjar han eller hon utöva en väsentlig del av sin verksamhet i Förenade kungariket, men fortsätter att arbeta i Frankrike, och omfattas av artikel 30.1 e i avtalet (om inte annat följer av brittisk lagstiftning som grundar sig på artikel 13.1 a i förordning (EG) nr 883/2004).

Därför leder en ändring av den tillämpliga lagstiftning som grundar sig på lagvalsreglerna i avdelning II i förordning (EG) nr 883/2004 inte till en utestängning från tillämpningsområdet för artikel 30.1 i avtalet, så länge som den berörda personen fortsätter att befinna sig i någon av de situationer som omfattas av den artikeln.

3.1.4 Artikel 30.3: Personkrets (restklausul)

Artikel 30.3 innehåller en restklausul som innebär att de personer som omfattas av artikel 10, som rör den personkrets som avses i avdelning II i andra delen av avtalet, trots att de inte längre omfattas av tillämpningsområdet för artikel 30.1 a–e, även bör omfattas fullt ut av reglerna om samordning av sociala trygghetssystem i avdelning III i andra delen av avtalet.

Till exempel bör barn som är födda efter övergångsperiodens utgång och som omfattas av tillämpningsområdet för avdelning II i andra delen av avtalet även omfattas av bestämmelserna i avdelning III.

En situation där en EU-medborgare studerar i Förenade kungariket vid övergångsperiodens utgång, utan att vara stadigvarande bosatt där i den mening som avses i artikel 1 j i förordning (EG) nr 883/2004, omfattas exempelvis inte av artikel 30.1 i avtalet. Den studerande behåller dock sin uppehållsrätt enligt avdelning II i andra delen av avtalet om han eller hon t.ex. får tillträde till arbetsmarknaden. I detta fall kommer han eller hon även att omfattas av bestämmelserna i avdelning III, på grundval av artikel 30.3 i avtalet.

Personer som är både brittiska medborgare och EU-medborgare kan också omfattas av artikel 30.3 i avtalet om de omfattas av avdelning II utträdesavtalet (se avdelning 1.2 i denna vägledning om artikel 10 i avtalet).

Därför gäller följande:

1. Artikel 30.3 omfattar en person som både är brittisk medborgare och spansk medborgare, som är född i Spanien och omfattades av det spanska sociala trygghetssystemet och flyttade till Förenade kungariket före övergångsperiodens utgång, då han eller hon förvärvade brittiskt medborgarskap; en sådan person omfattas av artikel 30.3 i avtalet och han eller hon kommer att omfattas av reglerna rörande avdelning III i andra delen av avtalet. I detta fall skulle personen befinna sig i en situation som är att likställa med situationen för en person omfattas av artikel 30.1 a i avtalet (spansk/brittisk medborgare som omfattas av brittisk lagstiftning).
2. Artikel 30.3 i avtalet omfattar dock inte en person som är både brittisk medborgare och italiensk medborgare, som är född i och endast har bott i Italien för övergångsperiodens utgång och som har omfattats av det italienska sociala trygghetssystemet.

Denna restklausul gäller även för familjemedlemmar och efterlevande till personer som omfattas av avdelning II i andra delen av avtalet (se dock artikel 30.5 i avtalet, nedan).

3.1.5 Artikel 30.4: Kopplingen till värdstaten eller arbetsstaten för personer som omfattas av punkt 3

Artikel 30.4 säkerställer tillämpningen av förordning (EG) nr 883/2004 och förordning (EG) nr 987/2009 på de personer som omfattas av artikel 30.3 så länge som den berörda situationen förblir oförändrad: dvs. så länge som de personer som omfattas av artikel 30.3 behåller sin rätt att uppehålla sig i värdstaten enligt artikel 13 i avtalet eller en rätt att arbeta i sin arbetsstat enligt artiklarna 24 eller 25 i avtalet.

3.1.6 Artikel 30.5: Familjemedlemmar och efterlevande

Denna bestämmelse förklarar att i den mån som uttrycket *familjemedlemmar och efterlevande* måste förstås mot bakgrund av de begrepp som används i förordning (EG) nr 883/2004 (se även artikel 31.2 i avtalet) är *familjemedlemmar och efterlevande* täckta enligt artikel 30 endast i den mån de i denna kapacitet härleder rättigheter och skyldigheter i enlighet med socialförsäkringslagstiftningen.

3.2 Artikel 31 – Regler om samordning av de sociala trygghetssystemen

3.2.1 Artikel 31.1: Materiellt tillämpningsområde

Artikel 31.1 säkerställer tillämpningen av förordning (EG) nr 883/2004 och förordning (EG) nr 987/2009 i deras helhet på de personer som anges i artikel 30.1.

Samordningsreglerna kommer att bibehållas i sin ändrade lydelse enligt de förordningar som förtecknas i bilaga I till avtalet med möjlighet att göra nödvändiga anpassningar i framtiden i enlighet med artikel 36 i avtalet.

När det förekommer undantag avseende Förenade kungariket enligt de gällande reglerna, som till exempel särskilda angivelser i bilagorna till förordningarna, kommer dessa att fortsätta att gälla enligt samma villkor. Förenade kungariket tillämpar till exempel inte artikel 28.2–4 i förordning (EG) nr 883/2004. Avtalet kommer inte att ändra på detta.

Utöver förordningarna måste vederbörlig hänsyn tas till alla relevanta beslut och rekommendationer från administrativa kommissionen för samordning av de sociala trygghetssystemen, som inrättas genom artikel 71 i förordning (EG) nr 883/2004, vilka förtecknas i bilaga I till avtalet.

3.2.2 Artikel 31.2: Definitioner

De begrepp som används i avdelning III i andra delen av avtalet ska förstås mot bakgrund av samma begrepp som används i förordning (EG) nr 883/2004.

Definitionen av *familjemedlem* i artikel 9 i avtalet är till exempel inte relevant i samband med samordningsreglerna för social trygghet utan definitionen i artikel 1 i förordning (EG) nr 883/2004 kommer att vara tillämplig.

3.2.3 Artikel 31.3: Tredjelandsmedborgare

Förenade kungariket deltog inte i antagandet av förordning (EU) nr 1231/2010 med avseende på tredjelandsmedborgare. Förenade kungariket är dock bundet av rådets förordning (EG) nr 859/2003 om utvidgning av förordning (EEG) nr 1408/71 och förordning (EEG) nr 574/72, när det gäller samordningen av medlemsstaternas lagstadgade system för social trygghet, till att gälla de medborgare i tredje land som enbart på grund av sitt medborgarskap inte omfattas av dessa förordningar.

I enlighet med förordning (EG) nr 859/2003 tillämpar Förenade kungariket och EU:s medlemsstater (utom Danmark) förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen och förordning (EEG) nr 574/72 om tillämpning av förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen.

För tredjelandsmedborgare som uppfyller villkoren i förordning (EG) nr 859/2003, såväl som för deras familjemedlemmar och efterlevande, måste därför varje hänvisning till både artikel 30 och artikel 32 i avtalet till förordningarna (EG) nr 883/2004 och (EG) nr 987/2009 förstås som hänvisningar till de motsvarande bestämmelserna i de tidigare förordningarna. På samma sätt ska hänvisningar till specifika bestämmelser i de nya förordningarna förstås som hänvisningar till de motsvarande bestämmelserna i de tidigare förordningarna.

3.3 Artikel 32 – Särskilda situationer som omfattas

Artikel 32 reglerar särskilda situationer där rättigheter enligt samordningsreglerna om social trygghet måste skyddas, även om de berörda personerna inte omfattas, eller inte längre omfattas, av tillämpningsområdet för artikel 30 i avtalet.

För dessa särskilda kategorier av personer behöver vissa bestämmelser i förordning (EG) nr 883/2004 och förordning (EG) nr 987/2009 upprätthållas. Dessa bestämmelser är tillämpliga i enlighet med de allmänna principerna i dessa förordningar, som till exempel principen om icke-diskriminering och principen om att tillämpa endast en lagstiftning.

3.3.1 Artikel 32.1 a och 32.2: Tidigare och framtida perioder

Artikel 32.1 a skyddar existerande och framtida rättigheter som grundar sig på tidigare perioder av försäkring, anställning, verksamhet som egenföretagare eller bosättning.

Denna bestämmelse säkerställer att EU-medborgare med tidigare perioder i Förenade kungariket, och tvärt om, kommer att kunna göra anspråk på förmåner och, vid behov, åberopa sammanläggning av perioder. Bestämmelsen rör alla former av sociala trygghetsförmåner som grundar sig på perioder av försäkring, anställning, verksamhet som egenföretagare eller bosättning, som t.ex. ålderspension, förmåner vid invaliditet, förmåner vid olycksfall i arbetet, förmåner vid sjukdom eller förmåner vid arbetslöshet.

Denna bestämmelse är även tillämplig när en förmån beviljas uteslutande på grundval av tidigare perioder i den stat som utreder rätten till förmåner enligt sin lagstiftning (oberoende av om dessa perioder har fullgjorts före eller efter övergångsperiodens utgång), när ingen sammanläggning behövs eftersom tidigare perioder räcker för beviljande av en förmån.

Samtidigt upprätthålls alla rättigheter och skyldigheter som direkt (eller indirekt) grundar sig på sådana perioder. *Rättigheter och skyldigheter som grundar sig på sådana perioder* avser rättigheter som föreskrivs i brittisk eller i en EU-medlemsstats lagstiftning i enlighet med bestämmelserna i förordning (EG) nr 883/2004, och som grundar sig på dessa perioder [eller beviljandet av en förmån som grundar sig på dessa perioder, och varje därav följande rätt till förmåner,] såväl som motsvarande skyldigheter. För förmåner vid sjukdom eller familjeförmåner som omfattas av artikel 32.1 a i avtalet är de särskilda reglerna i artikel 32.2 i avtalet tillämpliga (se nedan och även avsnitt 3.3.6 i detta dokument), så dessa rättigheter tillkommer utöver *rättigheter och skyldigheter som grundar sig på sådana perioder*.

Detta kan till exempel omfatta rätten till regelbunden läkarundersökning på den ort där en person är stadigvarande bosatt för att kunna fortsätta att erhålla förmåner vid invaliditet (på grundval av artikel 87 i förordning (EG) nr 987/2009), rätten till ett tillägg på grundval av artikel 58 i förordning (EG) nr 883/2004.

Samordningsreglerna för sociala trygghetssystem kommer att gälla både för perioder som fullgjorts före övergångsperiodens utgång och för perioder som fullgjorts av samma personer efter den tidpunkten.

Samtidigt säkerställer punkt 2 i denna bestämmelse att samordningsreglerna om förmåner vid sjukdom och familjeförmåner är tillämpliga på personer som omfattas av artikel 32.1 a.

Artikel 32.2 rörande förmåner vid sjukdom hänvisar till regler om behörighet med avseende på förmåner vid sjukdom för en person som tar emot en förmån enligt artikel 32.1 a i avtalet. Den täcker situationer där behörigheten ändras därför att personen återvänder till en EU-medlemsstat eller Förenade kungariket eller därför att han eller hon börjar erhålla en annan pension.

Lagvalsreglerna för att fastställa behörighet med avseende på sjukvårdsförsäkring ska ses som en helhet och de framtida förändringar som kan uppstå i fråga om en persons stadigvarande bosättning eller erhållande av en ytterligare förmån måste beaktas och de relevanta reglerna i förordning (EG) nr 883/2004 fortsätta att vara tillämpliga.

Exempel: En dansk medborgare arbetade i Förenade kungariket och Danmark. Han eller hon återvänder till Danmark före övergångsperiodens utgång:

- Under 2022 uppnår han eller hon pensionsåldern i Förenade kungariket vid åldern X och erhåller pension från Förenade kungariket, men är inaktiv i Danmark → Förenade kungariket är behörigt med avseende på förmåner vid sjukdom på grundval av artikel 32.2 i avtalet (artikel 24 i förordning (EG) nr 883/2004).
- Två år senare uppnår han eller hon pensionsåldern i en EU-medlemsstat vid åldern X+2 och börjar då att motta även dansk pension → Danmark är behörigt med avseende på förmåner vid sjukdom som grundar sig på artikel 23 i förordning (EG) nr 883/2004.
- Under 2027 flyttar han eller hon sin bosättningsort till Förenade kungariket, men fortsätter att motta två pensioner → Förenade kungariket är behörigt med avseende på hans eller hennes förmåner vid sjukdom (anmärkning: ett byte av bosättningsort år 2027 kommer att betraktas som en framtida rörlighet och kommer inte att omfattas med avseende på uppehållsrätt enligt avdelning II i andra delen av detta avtal).

I praktiken kommer tillämpningen av artikel 32.1 a och 32.2 i avtalet att få följande konsekvenser:

1. Exempel: En tysk medborgare som

- har arbetat hela sitt liv i Förenade kungariket,
- återvänder till Tyskland före övergångsperiodens utgång när pensionsåldern närmar sig och förblir inaktiv och
- när pensionsåldern uppnåtts (före eller efter övergångsperiodens utgång) ansöker han eller hon, i Förenade kungariket, om förmåner vid ålderdom på grundval av förordning (EG) nr 883/2004.

Efter att ha fått brittisk pension gäller för den tyska medborgaren att han eller hon under resten av sitt liv,

— på grundval av artikel 32.1 a

- a) har rätt att erhålla brittisk pension och, på grundval av artikel 7 i förordning (EG) nr 883/2004, utan någon minskning också när han eller hon är stadigvarande bosatt i Tyskland eller i någon annan EU-medlemsstat,

— på grundval av artikel 32.2

- b) får ett S1-intyg utfärdat av Förenade kungariket och har rätt till vårdförmåner vid sjukdom i Tyskland på samma villkor som tyska pensionärer, men på Förenade kungarikets bekostnad, på grundval av artikel 24 i förordning (EG) nr 883/2004,
- c) har rätt till kontantförmåner vid sjukdom (inklusive förmåner vid långvarigt vårdbehov) som föreskrivs i brittisk lagstiftning och betalas direkt till honom eller henne på grundval av artikel 29 (EG) nr 883/2004 oavsett i vilken medlemsstat han eller hon är stadigvarande bosatt,
- d) har rätt till planerad hälso- och sjukvårdsbehandling i en annan medlemsstat än den i vilken han eller hon är stadigvarande bosatt enligt ett S2-intyg som utfärdats av Förenade kungariket och på Förenade kungarikets bekostnad, på grundval av artikel 27 i förordning (EG) nr 883/2004,
- e) har rätt att använda det europeiska sjukförsäkringskortet som utfärdats av Förenade kungariket under sin semester i andra medlemsstater än den där han eller hon är stadigvarande bosatt, på grundval av artikel 27 i förordning (EG) nr 883/2004,
- f) och hans eller hennes familj kan åtnjuta härledda rättigheter för tillgång till vårdförmåner vid sjukdom i den medlemsstat där de är stadigvarande bosatta, på Förenade kungarikets bekostnad. Enligt artikel 32.1 d har personen rätt till familjeförmåner enligt de villkor som anges i förordningen och i brittisk lagstiftning, även om hans eller hennes familjemedlemmar är bosatta i en annan medlemsstat än den i vilken han eller hon själv är stadigvarande bosatt på grundval av artikel 67 i förordning (EG) nr 883/2004.

Om den tyska medborgaren samtidigt som han eller hon mottar sin brittiska pension börjar arbeta i Tyskland kommer den tillämpliga lagstiftningen, även vad gäller förmåner vid sjukdom, att vara tysk lagstiftning enligt principen om *lex loci laboris* i artikel 11 i förordning (EG) nr 883/2004 som fortsätter att vara tillämplig (se även artikel 31 i den förordningen)

2. Exempel: En brittisk medborgare som

- har arbetat hela sitt liv i Nederländerna,
- fortsätter att arbeta där vid övergångsperiodens utgång,
- återvänder till Förenade kungariket efter övergångsperiodens utgång när pensionsåldern närmar sig,
- är inaktiv i Förenade kungariket och
- ansöker efter ett år om nederländsk pension.

Denna brittiska medborgare

- a) omfattas fullt ut av reglerna om samordning av de sociala trygghetssystemen på grundval av artikel 30.1 b i avtalet för perioden efter övergångsperiodens utgång och fram till återvändandet till Förenade kungariket.
- b) Han eller hon omfattas av artikel 32.1 a och 32.2 i avtalet för att kunna fortsätta att erhålla nederländsk pension (för mer information se det föregående exemplet).

3. Exempel: En australiensisk medborgare som

- 1996–2000: arbetar i Förenade kungariket,
- 2001–2010: arbetar i Belgien,
- 2011–2030: arbetar och är stadigvarande bosatt i Australien och
- 2031 flyttar till Förenade kungariket, bosätter sig stadigvarande där och ansöker om förmåner grundade på hans eller hennes tidigare försäkringsperioder.

Denna tredjelandsmedborgare kan åberopa artikel 32.1 a i avtalet för att ansöka om brittiska och belgiska pensioner på grundval av sina tidigare försäkringsperioder, under förutsättning att han eller hon uppfyller villkoren i förordning (EG) nr 859/2003, har lagligt uppehåll i Förenade kungariket och tidigare försäkringsperioder i en EU-medlemsstat. Det faktum att personen inte hade lagligt uppehåll i Förenade kungariket eller en EU-medlemsstat vid övergångsperiodens utgång är inte relevant så länge personen fullgjort perioder enligt brittisk lagstiftning och/eller lagstiftningen i en EU-medlemsstat före den tidpunkten och uppfyller villkoren i förordning (EG) nr 859/2003 när han eller hon ansöker om pensionen.

4. Exempel: En amerikansk medborgare som
- 2005–2010: arbetar i Förenade kungariket,
 - 2010–2025: arbetar i Förenta staterna,
 - 2026–2030: arbetar och är stadigvarande bosatt i Malta och
 - 2031 ansöker om förmåner på grundval av sina tidigare försäkringsperioder.

Denna person omfattas inte av artikel 32.1 a i avtalet. Före övergångsperiodens utgång omfattades den berörda personen inte av personkretsen enligt förordning (EG) nr 859/2003 eftersom han eller hon inte befann sig i en gränsoverskridande situation vid övergångsperiodens utgång.

Denna bestämmelse kommer också att på motsvarande sätt omfatta efterlevande som erhåller förmåner efter det att en person som fullgjorde tidigare perioder men som inte omfattas av eller inte längre omfattas av artikel 30 i avtalet. Exempel:

5. En Maltesisk medborgare återvänder till Malta före övergångsperiodens utgång efter att under 20 år ha arbetat i Förenade kungariket. Under 2018 går han eller hon i pension och uppbär pension från Förenade kungariket enligt förordning (EG) nr 883/2004. Han eller hon dör samma år.
- a) Maken/makan har rätt till efterlevandeförmåner från Förenade kungariket som grundar sig på brittisk lagstiftning och förordningen och kommer att fortsätta att uppbära förmåner efter övergångsperiodens utgång utan någon minskning.
 - b) Samordningsreglerna kommer att tillämpas för att fastställa behörig stat med avseende på förmåner vid sjukdom på grundval av artikel 32.2 i avtalet.
6. En grekisk medborgare som återvänder till Grekland före övergångsperiodens utgång efter att under 20 år ha arbetat i Förenade kungariket (omfattas inte av artikel 30 i avtalet). Under 2025 går han eller hon i pension och uppbär pension från Förenade kungariket enligt artikel 32.1 a i avtalet. Han eller hon dör under 2026.
- a) Maken/makan har rätt till brittiska efterlevandeförmåner som grundar sig på brittisk lagstiftning och förordningen och kommer att uppbära förmåner utan någon minskning även efter övergångsperiodens utgång på grundval av artikel 32.1 a i avtalet.
 - b) Samordningsreglerna kommer att tillämpas för att fastställa behörig stat med avseende på förmåner vid sjukdom på grundval av artikel 32.2 i avtalet.

3.3.2 Artikel 32.1 b: Pågående planerad hälso- och sjukvårdsbehandling

3.3.2.1 Tillämpningsområde

Artikel 32.1 b i avtalet säkerställer att rätten till planerad hälso- och sjukvårdsbehandling enligt förordning (EG) nr 883/2004 är skyddad för personer som har börjat att få sådan behandling eller åtminstone har begärt förhandstillstånd för att få behandlingen före övergångsperiodens utgång. Eftersom rätten att tillhandahålla tjänster inte fortsätter att vara tillämplig efter övergångsperiodens utgång kommer inte heller andra former av rättigheter kopplade till patientrörlighet, särskilt fall enligt direktiv 2011/24 om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsoverskridande hälso- och sjukvård, att omfattas av unionsrätten om behandlingen äger rum efter den periodens utgång.

Eftersom denna bestämmelse avser *personer*, omfattar den EU-medborgare, brittiska medborgare, statslösa personer eller flyktingar som är stadigvarande bosatta i Förenade kungariket eller en EU-medlemsstat, samt tredjelandsmedborgare som uppfyller villkoren i förordning (EG) nr 859/2003.

Denna bestämmelse avser personer om inte omfattas av artikel 30 i avtalet.

Exempel:

1. En Maltesisk medborgare arbetar och är stadigvarande bosatt i Malta. Under 2020 ansöker han eller hon om förhandstillstånd för att få specifik planerad sjukvårdsbehandling i Förenade kungariket. Ansökan beviljas under 2021.
- a) Behandlingen kan inledas enligt villkoren i förordning (EG) nr 883/2004 även om Förenade kungariket är ett tredjeland vid den tidpunkten.
 - b) Personens tillgång till behandlingen kommer att grundas på principen om likabehandling.
 - c) Alla relevanta bestämmelser i förordningarna (EG) nr 883/2004 och 987/2009 rörande planerad vård ska fortsatt att gälla (t.ex. artikel 26 i förordning (EG) nr 987/2009).

- d) Förfarandena för återbetalning mellan Förenade kungariket och Malta kommer att fortsätta att gälla i tillämpliga delar på grundval av artikel 35 i avtalet.
- e) Den berörda personen och, vid behov, en eller flera medföljande personer kommer att ha rätt att resa in till Förenade kungarikets territorium för behandlingen, på de villkor som anges i avtalet.
2. En tjeckisk medborgare arbetar och är stadigvarande bosatt i Slovakien. Under 2020 ansöker han eller hon om förhandstillstånd för att få specifik planerad sjukvårdsbehandling i Förenade kungariket. Ansökan beviljas och behandlingen inleds före utgången av 2020 och planeras pågå till sommaren 2021. Samma villkor som ovan gäller.

Närhelst förordning (EG) nr 883/2004 nämns bör detta tolkas som att de relevanta bestämmelserna i förordning (EG) nr 987/2009 ska gälla i tillämpliga delar.

3.3.2.2 Reserelaterade frågor

Personer som genomgår en planerad behandling och som omfattas av artikel 32.1 b enligt vad som sägs ovan (patienter) har, på motsvarande sätt, rätt att fram till behandlingens slut resa in i och ut ur behandlingsstaten i enlighet med artikel 14 i avtalet (som rör rätten för personer som omfattas av avdelning II i andra delen av avtalet att resa in i och resa ut ur värdstaten)

Det nuvarande S2-intyget som utfärdas enligt förordning (EG) nr 883/2004 är ett tillräckligt bevis på personlig rätt till sådan planerad behandling vid tillämpningen av artikel 32.1 b i avtalet.

Konkret sett har en brittisk medborgare eller en EU-medborgare som innehar ett S2-intyg och de nödvändiga resehandlingar som föreskrivs i artikel 14.1 i avtalet rätt att resa in i och ut ur behandlingsstaten i enlighet med artikel 14.2 (dvs. utan visering).

Krav på inresevisering kan, i enlighet med tillämplig lagstiftning, ställas på patienter som omfattas av artikel 32.1 b i avtalet och som varken är EU-medborgare eller brittiska medborgare.

I enskilda fall kan patienter som omfattas av artikel 32.1 b i avtalet, för att inte gå miste om sin rätt till planerad sjukvårdsbehandling, begära närvaro och omvårdnad från andra personer (medföljande).

En medföljande kan vara en familjemedlem eller någon annan person som tar hand om den person som är i behov av planerad vård. EU-medlemsstaterna och Förenade kungariket kommer att överväga hur man kan styrka dessa personers status som medföljande och deras därav följande rättigheter enligt utträdesavtalet.

Medföljande personer har rätt att resa in i och ut ur behandlingsstaten med en giltig resehandling enligt artikel 14.1 i avtalet. Behandlingsstaten får kräva att den medföljande personen har en inresevisering i enlighet med tillämplig lagstiftning.

Om behandlingsstaten kräver att patienter eller deras medföljande har en inresevisering måste den ge dessa personer all den hjälp de behöver för att få nödvändiga viseringar, i enlighet med artikel 14.3 i avtalet. Viseringarna ska utfärdas gratis så snart som möjligt, på grundval av ett påskyndat förfarande.

Inga krav på utresevisering eller likvärdiga formaliteter kan ställas på patienter eller medföljande personer.

Artikel 32.1 b i avtalet ger inte rätt till uppehåll i den mening som avses i direktiv 2004/38/EG för patienter och medföljande personer under deras vistelse i behandlingsstaten. De har rätt att vistas på EU-medlemsstatens eller Förenade kungarikets territorium under så lång tid som krävs för ett effektivt tillhandahållande av behandlingen till patienten. De omfattas inte av artikel 18 eller 19 i avtalet.

Om en behandling måste förlängas av medicinska skäl kan S2-intyget förnyas eller förlängas för denna period. Potentiella oförutsedda händelser koppade till behandlingen kommer att analyseras från fall till fall.

3.3.3 Artikel 32.1 c: Pågående oplanerad hälso- och sjukvårdsbehandling

Syftet med artikel 32.1 c är att säkerställa att rätten till oplanerad nödvändig behandling skyddas för personer som vistas tillfälligt när vistelsen fortsätter efter övergångsperioden, via europeiska sjukförsäkringskortet eller ett provisoriskt intyg.

Begreppet vistelse ska förstås enligt definitionen i artikel 1 k i förordning (EG) 883/2004 och betyder tillfällig bosättning (med tillämpning av artikel 31.2 i avtalet). Vistelsens maximala längd fastställs inte i lag och beror på de faktiska omständigheterna i varje enskilt fall. I praktiken skulle detta kunna vara en semesterperiod eller en studieperiod (om den inte åtföljs av en ändring av den stadigvarande bosättningen). En vistelse som från början planeras för en längre period (t. ex. för studier) anses inte som avslutad när den berörda personen under en kortare mellanperiod vistas i en annan stat. Därför fortsätter en sådan person att omfattas av artikel 32.1 c i avtalet också efter att ha återvänt till vistelsestaten, t.ex. studiestaten.

Denna bestämmelse avser endast personer som inte omfattas av artikel 30 i avtalet. Om en person omfattas av artikel 30 kommer alla samordningsregler för social trygghet, inklusive regler om oplanerad vård, att gälla för semestrar som pågår vid övergångsperiodens utgång så väl som för framtida semestrar. Artikel 32.1 c i avtalet är tillämplig på situationer som nedan:

1. En spansk medborgare som är stadigvarande bosatt och arbetar i Polen besöker London under vintersemesteren i slutet av december 2020. Om personen råkar ut för en olycka gäller följande:
 - a) Han eller hon bör kunna använda det europeiska sjukförsäkringskortet under hela semesterperioden, även om olyckan inträffar efter övergångsperiodens utgång,
 - b) och bör, på grundval av den medicinska bedömningen, kunna förlänga vistelsen i Förenade kungariket för att få nödvändig vård.
 - c) Alla eventuella förfaranden för återbetalning (begäranden om återbetalning av kostnader från Förenade kungariket eller Polen eller mellan de berörda länderna) äger rum under samma förhållanden som de som föreskrivs i förordningarna, också efter övergångsperiodens utgång, på grundval av artikel 35 i avtalet.
2. En brittisk medborgare som är stadigvarande bosatt och arbetar i Förenade kungariket reser runt i Belgien, Luxemburg och Nederländerna i slutet av december 2020. Den 30 december 2020 befinner han eller hon sig i Luxemburg och önskar avresa till Nederländerna den 10 januari 2021. Denna person
 - a) omfattas av det europeiska sjukförsäkringskortet under hela vistelsen i Luxemburg till dess att han eller hon den 10 januari lämnar landet för att resa till Nederländerna,
 - b) men kan inte längre använda det europeiska sjukförsäkringskortet i Nederländerna eftersom varje förflyttning till en annan EU-medlemsstat efter övergångsperiodens utgång (i detta fall till Nederländerna) betraktas som en framtida rörlighet och faller utanför avtalets tillämpningsområde.
3. En cypriotisk medborgare deltar i en utbildning som varar i tre år i Förenade kungariket och börjar hösten 2020. Han eller hon fortsätter att vara stadigvarande bosatt (i den mening som avses i förordningarna) i Cypern under hela perioden (är ekonomiskt beroende av sina föräldrar och återvänder hem under veckoslut och helgdagar). Denna person kan använda det europeiska sjukförsäkringskortet i Förenade kungariket under utbildningens varaktighet även om han eller hon återvänder till Cypern under veckoslut och helgdagar.

Närhelst förordning (EG) nr 883/2004 nämns ska, på grundval av artikel 6.3 i avtalet, de relevanta bestämmelserna i förordning (EG) nr 987/2009 gälla i tillämpliga delar.

3.3.4 Artikel 32.1 d: Export av familjeförmåner:

Denna bestämmelse fyller en lucka som lämnats genom artikel 30 i avtalet för sådana fall där den person vars status rättigheterna grundar sig på inte befinner sig i en gränsöverskridande situation mellan en EU-medlemsstat och Förenade kungariket, men där familjemedlemmarna till denna person gör det. Den är till exempel tillämplig i följande fall:

1. En brittisk medborgare arbetar och är stadigvarande bosatt i Förenade kungariket vid övergångsperiodens utgång medan hans eller hennes make eller maka, som är ekonomiskt inaktiv, är stadigvarande bosatt i Ungern tillsammans med parets barn.
 - a) Denna brittiska medborgare har rätt till familjeförmåner för barnen som är stadigvarande bosatta utomlands så länge som villkoren i förordningen och brittisk lagstiftning vad gäller rättigheterna är uppfyllda.
 - b) Förenade kungariket kommer att fortsätta att exportera familjeförmåner som om barnen vore stadigvarande bosatta på dess territorium så länge som villkoren i förordningen och Förenade kungarikets nationella lagstiftning vad gäller rättigheterna är uppfyllda.
 - c) Det finns inget krav om att familjeförmånerna ska ha betalats ut redan före övergångsperiodens utgång, så länge det finns rättigheter till de aktuella förmånerna före den tidpunkten.

- d) Om paret får ett första eller ännu ett barn under 2025 kommer Förenade kungariket inte att ha någon skyldighet enligt avtalet att exportera familjeförmåner för det barnet. Inte heller barn som blir enda familjemedlemmar efter den tidpunkten (på grund av att den person som ger rätt till förmånerna gifter om sig efter den tidpunkten med en partner som har barn och som "läggs till" den berättigade personens familj) kommer att omfattas av reglerna i förordning (EG) nr 883/2004. Denna bestämmelse omfattar inte situationer som anges i artikel 30 i avtalet.

En situation som omfattas av artikel 30 i avtalet skulle se ut såsom följer:

2. En österrikisk medborgare som arbetar i Förenade kungariket vid övergångsperiodens utgång vars barn är stadigvarande bosatta i Österrike har rätt till familjeförmåner från Förenade kungariket –
- a) reglerna om samordning av de sociala trygghetssystemen är fullt ut tillämpliga, på grundval av artikel 30.1 a i avtalet, och
- b) om det första barnet eller något annat barn föds under 2025 kommer personen i exemplet att ha rätt till familjeförmåner enligt samordningsreglerna för social trygghet, inklusive export av familjeförmåner för dessa framtida barn.

I de situationer som anges i artikel 32.1 d i och ii i avtalet ska *rätten till familjeförmåner* förstås som att det avser

- rätt till hela den förmån som betalas av den primärt behöriga staten,
- rätt till ett tilläggsbelopp som betalas av den sekundärt behöriga staten, och
- en innehållen rätt till förmåner när förmånen i den sekundärt behöriga staten är lägre än förmånen i den primärt behöriga staten.

Denna bestämmelse kommer att fortsätta att vara tillämplig även om den primära respektive sekundära behörigheten ändras.

Exempel:

3. En brittisk medborgare arbetar och är stadigvarande bosatt i Förenade kungariket vid övergångsperiodens utgång medan hans eller hennes kroatiska make/maka, som är ekonomiskt inaktiv, är stadigvarande bosatt i Kroatien tillsammans med parets barn (eftersom denna situation inte omfattas av artikel 30.1 i avtalet, blir artikel 32.1 d tillämplig):
- a) På grundval av artikel 68.1 a i förordning (EG) nr 883/2004 har Förenade kungariket primär behörighet och kommer att fortsätta att betala ut förmåner för barnen som är stadigvarande bosatta utomlands, så länge som villkoren i förordningen och Förenade kungarikets lagstiftning är uppfyllda.
- b) Om den kroatiska maken eller maken under 2024 börjar arbeta i Kroatien, blir Kroatien, på grundval av artikel 68.1 b i förordning (EG) nr 883/2004, eftersom barnen är stadigvarande bosatta i Kroatien, den primärt behöriga staten och Förenade kungariket blir sekundärt behörig och kommer att börja betala endast ett tilläggsbelopp vid behov.
- c) Om maken/makan åter blir inaktiv kommer behörigheten mellan Kroatien och Förenade kungariket att ändras enligt den nya situationen.
- d) Om maken/makan och barnen ansluter sig till den brittiska medborgaren i Förenade kungariket på grundval av de tillämpliga bestämmelserna vid den tidpunkten, faller de utanför tillämpningsområdet för artikel 32.1 d i avtalet. Eventuella framtida förändringar (familjen eller endast maken/makan och barnen återvänder till Kroatien) kommer att betraktas som en framtida rörlighet och inga rättigheter kommer att upprätthållas på grundval av avtalet.
4. En brittisk medborgare arbetar och är stadigvarande bosatt i Förenade kungariket vid övergångsperiodens utgång medan hans eller hennes tyska make/maka arbetar i Tyskland och är stadigvarande bosatt där tillsammans med parets barn:
- a) På grundval av artikel 68.1 b i förordning (EG) nr 883/2004 har Tyskland primär behörighet och kommer att fortsätta att betala ut förmåner för barnen som är stadigvarande bosatta där, så länge som villkoren i förordningen och i tysk lagstiftning är uppfyllda. Låt oss anta att Förenade kungariket inte betalar ut något tilläggsbelopp på grund av att den tyska förmånen är högre än den brittiska.

- b) Under 2024 blir den tyska maken/makan inaktiv i Tyskland. På grundval av artikel 68.1 a i förordning (EG) nr 883/2004 är Förenade kungariket primärt behörig och kommer att börja betala ut hela förmånen.

Artikel 32.1 d i avtalet är tillämplig även med avseende på extra eller särskilda familjeförmåner för barn som mist en eller båda föräldrarna, och som samordnas enligt artikel 69 i förordning (EG) nr 883/2004. Det är inte relevant om rätten till extra eller särskilda familjeförmåner för barn som mist en eller båda föräldrarna existerade redan vid övergångsperiodens utgång eller därefter, under förutsättning att det i den senare situationen fanns en rätt till "standardfamiljeförmåner" vid övergångsperiodens utgång.

3.3.5 Artikel 32.1 e: härledda rättigheter för familjemedlemmar

Artikel 32.1 e skyddar även härledda rättigheter för familjemedlemmar.

Familjemedlemmar ska förstås enligt definitionen i artikel 1 i i förordning (EG) nr 883/2004. Som regel omfattar begreppet maken/makan och minderåriga barn samt myndiga barn som är beroende av underhåll.

Denna bestämmelse skyddar de rättigheter som finns vid övergångsperiodens utgång, vare sig de utövas eller inte.

Den rör situationer som avses i artikel 32.1 d i och ii, utan att detta betyder att den endast är tillämplig på de familjemedlemmar för vilka familjeförmåner betalas på grundval av denna bestämmelse. Det är alltså möjligt att maken/makan skyddas genom artikel 32.1 e, även om paret inte har några barn och inga familjeförmåner betalas ut på grundval av artikel 32.1 d.

Den avgörande faktorn är att familjeförhållandet (dvs. medlem av familjen) existerar vid övergångsperiodens utgång. Bestämmelsen omfattar inte framtida makar eller framtida barn, men alla reglerna i förordningarna är tillämpliga på de barn som existerar. Exempel på situationer som omfattas:

1. En brittisk medborgare arbetar i Förenade kungariket vid övergångsperiodens utgång, hans eller hennes slovakiska make/maka är stadigvarande bosatt i Slovakien och är inaktiv, maken/makan har som familjemedlem härledda rättigheter till vårdförmåner vid sjukdom på grundval av artiklarna 17 och 32 i förordning (EG) nr 883/2004, och Förenade kungariket kommer här att fortsätta att betala de relevanta kostnaderna.
 - Under 2024 börjar maken/makan arbeta i Slovakien och har rätt till förmåner vid sjukdom enligt slovakisk lagstiftning då Slovakien är behörig stat enligt artikel 11.3 a i förordning (EG) nr 883/2004.
 - Under 2025, när han eller hon blir inaktiv och är stadigvarande bosatt i Slovakien, kommer den härledda brittiska rättigheten att träda in på nytt och få företräde framför varje självständig rätt till vårdförmåner som personen kan ha på grundval av sin stadigvarande bosättning i Slovakien.
2. En litauisk medborgare arbetar och är stadigvarande bosatt i Litauen vid övergångsperiodens utgång. Hans eller hennes brittiska make/maka är stadigvarande bosatt i Förenade kungariket och arbetar där. Maken/makan har rätt till förmåner vid sjukdom enligt brittisk lagstiftning då Förenade kungariket är behörig stat enligt artikel 11.3 a i förordning (EG) nr 883/2004.
 - Under 2026 blir maken/makan inaktiv i Förenade kungariket. Den härledda rätten till vårdförmåner vid sjukdom från Litauen kommer att få företräde framför en eventuell självständig rätt till vårdförmåner på grundval av bosättningen i Förenade kungariket.
3. En estnisk medborgare arbetar och är stadigvarande bosatt i Finland vid övergångsperiodens utgång. Hans eller hennes brittiska make/maka är tillsammans med parets barn bosatt i Förenade kungariket och arbetar där.
 - Maken/makan kommer att ha självständig rätt till vårdförmåner vid sjukdom i Förenade kungariket och barnen ha härledda rättigheter som familjemedlemmar i Förenade kungariket på grundval av artikel 32 i förordning (EG) nr 883/2004.
 - Under 2023 blir maken/makan inaktiv, och då kommer både han eller hon och barnen att ha härledda rättigheter som familjemedlemmar, från Finland.
 - Under 2024 får paret ett biologiskt barn. Detta barn kommer inte att ha härledda rättigheter som familjemedlem på grundval av avtalet.

3.3.6 Artikel 32.2: Ändrad behörighet

Den första meningen i denna artikel säkerställer att personer som har omfattats av en medlemsstats eller Förenade kungarikets lagstiftning före övergångsperiodens utgång och som, på grundval av reglerna i artikel 32.1 a i avtalet, börjar uppbära en social trygghetsförmån före eller efter övergångsperiodens utgång, kommer att fortsätta att omfattas av bestämmelserna i förordning (EG) nr 883/2004 vad gäller förmåner vid sjukdom. Detta innebär att behörigheten med avseende på sjukförsäkring, till följd av att en förmån mottas enligt artikel 32.1 a före eller efter övergångsperiodens utgång, visserligen kan ändras men att de relevanta sjukförsäkringsreglerna kommer att tillämpas av den behöriga medlemsstaten på de berörda personerna i enlighet därmed.

Med stöd av en liknande logik säkerställer den andra meningen i samma artikel att även regler om familjeförmåner enligt förordning (EG) nr 883/2004, när så är relevant, kommer att fortsätta att tillämpas på en person i en sådan situation som beskrivs ovan.

En situation som omfattas av artikel 32.2 kan illustreras med följande exempel:

- En dansk icke-aktiv medborgare som är bosatt i Danmark börjar erhålla en pension från Förenade kungariket där han eller hon tidigare arbetade. Förenade kungariket blir behörigt för hans eller hennes förmåner vid sjukdom. Om han eller hon har rätt till familjeförmåner, kommer villkoren enligt brittisk lagstiftning att gälla med avseende på familjeförmåner för medlemmar av hans eller hennes familj som är bosatta tillsammans med honom eller henne i Danmark.

Se även ytterligare förklaringar rörande denna artikel i avsnitt 3.3.1 ovan eftersom bestämmelsen tillämpas tillsammans med artikel 32.1 i avtalet.

3.4 Artikel 33: Medborgare i Island, Furstendömet Liechtenstein, Konungariket Norge och Schweiziska edsförbundet

Enligt artikel 33 är avdelning III i andra delen av avtalet inte enbart tillämplig på brittiska medborgare och EU-medborgare utan även på medborgare i Island, Furstendömet Liechtenstein, Konungariket Norge och Schweiziska edsförbundet, på följande två kumulativa villkor:

- Island, Furstendömet Liechtenstein, Konungariket Norge och Schweiziska edsförbundet har ingått och tillämpar motsvarande avtal med Förenade kungariket som är tillämpliga på unionsmedborgare, och
- Island, Furstendömet Liechtenstein, Konungariket Norge och Schweiziska edsförbundet har ingått och tillämpar motsvarande avtal med unionen som är tillämpliga på medborgare i Förenade kungariket.

Om dessa avtal träder i kraft har den gemensamma kommittén befogenhet att fastställa den dag från och med vilken denna artikel ska vara tillämplig.

Syftet med denna bestämmelse är att skydda rättigheterna för medborgare i Island, Furstendömet Liechtenstein, Konungariket Norge och Schweiziska edsförbundet i enlighet med avdelning III i avtalet på samma sätt som om dessa medborgare var medborgare i EU-medlemsstater, i situationer där det föreligger en trepartssituation (t.ex. en EU-medlemsstat, Förenade kungariket, och beroende på vad som är fallet, Island, Liechtenstein, Norge eller Schweiz). På samma sätt bör rättigheterna för brittiska medborgare och EU-medborgare skyddas i sådana trepartssituationer.

Lösningar på trepartssituationer är särskilt relevanta för tillämpningen av den sammanläggningsprincip som föreskrivs i artikel 32.1 a i avtalet.

Till exempel skulle en norsk medborgare som

- arbetade i Norge mellan 2005 och 2007,
- arbetade i Frankrike mellan 2007 och 2018,
- arbetade i Förenade kungariket mellan 2018 och 2020,
- och under 2021 ansöker om förmåner på grundval av sina tidigare försäkringsperioder,

omfattas av artikel 33 i avtalet (om villkoren för tillämpning av den artikeln är uppfyllda) och skulle sålunda likställas med en EU-medborgare eller en brittisk medborgare som omfattas av artikel 30.1 i avtalet.

Exempel: För en isländsk medborgare som

- har arbetat större delen av sitt liv i Förenade kungariket,
- har arbetat under en kort period i Frankrike,

- återvänder till Island före övergångsperiodens utgång när pensionsåldern närmar sig och förblir inaktiv och
- när pensionsåldern uppnåtts (före eller efter övergångsperiodens utgång) ansöker om förmåner vid ålderdom,

skulle Förenade kungariket göra en sammanläggning av tidigare perioder och bevilja honom eller henne brittisk pension. Efter att ha mottagit brittisk pension har den berörda personen rätt till sådan brittisk pension, utan någon minskning (med tillämpning av de relevanta bestämmelser som motsvarar logiken i artikel 7 i förordning (EG) nr 883/2004), i Island eller en EU-medlemsstat eller en EES-stat där han eller hon skulle kunna vara stadigvarande bosatt.

3.5 **Artikel 34 – Administrativt samarbete**

För att säkerställa ett smidigt genomförande av avtalet kan Förenade kungariket delta, som observatör, i möten i Administrativa kommissionen för samordning av de sociala trygghetssystemen, samt i möten i de organ som är knutna till den, enligt vad som avses i artiklarna 73 och 74 i förordning (EG) nr 883/2004: dvs. tekniska kommissionen för informationsbehandling och revisionskommittén.

När punkter på dagordningen som avser avdelning III i andra delen av avtalet berör Förenade kungariket kommer ordföranden för det berörda organet, dvs. administrativa kommissionen, tekniska kommissionen eller revisionskommittén, att bjuda in Förenade kungariket, som kommer att delta i en rådgivande funktion.

Förenade kungariket kommer att fortsätta att delta i systemet för elektroniskt utbyte av socialförsäkringsuppgifter för att handlägga ärenden som omfattas av avtalet och kommer att bära de därtill relaterade kostnaderna.

Både EU-medlemsstater och Förenade kungariket är beslutna att minska den administrativa bördan vid genomförandet av avtalet. Därför kommer intyg för utlandet som utfärdats före övergångsperiodens utgång inte automatiskt att bli ogiltiga.

Grundprincipen är att dessa handlingar endast är av bekräftande natur. De ger inte i sig upphov till några rättigheter för den berörda personen. Själva rättigheterna skapas genom avtalet.

Åtskillnad bör göras mellan följande:

1. *Handlingar som avser situationer som omfattas av de samordningsregler som det hänvisas till i avtalet* (t.ex. A1-intyget som löper ut 2021 för en person som utför arbete samtidigt i Förenade kungariket och Frankrike, S1-intyget för en brittisk pensionstagare som är stadigvarande bosatt i Spanien).
 - Dessa intyg för utlandet återspeglar rättigheter som fortsätter att existera, men på en annan rättslig grund.
 - För att undvika en omotiverad administrativ börda förblir handlingarna giltiga under hela giltighetstiden (så länge de inte dras tillbaka). Nya intyg för utlandet kommer att utfärdas på grundval av avtalet så snart de tidigare har upphört att gälla, under förutsättning att villkoren för att de ska utfärdas är uppfyllda.
2. *Handlingar som utfärdats före övergångsperiodens utgång och som avser situationer som inte längre omfattas av avtalet* (till exempel det europeiska sjukförsäkringskortet för personer som befinner sig i en rent intern situation vid övergångsperiodens utgång, A1-intyg för utstationerade arbetstagare som tillhandahåller tjänster).
 - Dessa handlingar återspeglar rättigheter som inte längre existerar. De kan inte ha någon rättsverkan efter övergångsperiodens utgång, även om de inte dragits tillbaka av den utfärdande institutionen.

Eventuella tvivel om en handlingar giltighet kommer att klargöras genom de förfaranden som anges i beslut nr A1 av den 12 juni 2009 av Administrativa kommissionen för samordning av de sociala trygghetssystemen om inrättande av ett samråds- och förlikningsförfarande när det gäller handlingars giltighet, fastställande av tillämplig lagstiftning och utgivande av förmåner enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004.

3.6 **Artikel 35: Återbetalning, återkrav, indrivning och avräkning**

Syftet med denna bestämmelse är att säkerställa att reglerna för återbetalning, återkrav, indrivning och avräkning i förordningarna (EG) nr 883/2004 och (EG) nr 987/2009 kommer att fortsätta att gälla även om samordningsreglerna inte längre kommer att vara fullt ut tillämpliga på en viss person.

Denna bestämmelse är tillämplig vid händelser som rör personer som inte omfattas av artikel 30 i avtalet och som inträffade före övergångsperiodens utgång. Den omfattar även händelser som inträffade efter övergångsperiodens utgång men som rör personer som, när händelsen inträffade, omfattades av artikel 30 i avtalet eller av artikel 32 i avtalet.

Den är tillämplig på tre kategorier av händelser:

- a) Händelser som inträffade före övergångsperiodens utgång och som rör personer som inte omfattas av artikel 30 i avtalet. Exempel:
 1. En polsk medborgare som aldrig har omfattats av brittisk lagstiftning före övergångsperiodens utgång reser på semester i november 2019. Han eller hon erhåller vårdförmåner vid sjukdom i Förenade kungariket på grundval av det europeiska sjukförsäkringskortet och återvänder hem före övergångsperiodens utgång.
 - a) Han eller hon kan begära ersättning (i förekommande fall) för vårdförmånerna i Polen även efter den dagen.
 - b) Om ersättningen begärs i Förenade kungariket men förfarandet inte har avslutats före övergångsperiodens utgång kommer ersättningsärendet ändå att handläggas enligt de relevanta samordningsreglerna.
- b) Händelser som inträffar efter övergångsperiodens utgång och som rör personer som omfattades av artikel 32 i avtalet när händelsen inträffade. Exempel:
 2. En brittisk medborgare arbetade i Förenade kungariket och i Sverige före övergångsperiodens utgång och omfattades av brittisk lagstiftning. Han eller hon avbryter all verksamhet i Sverige före den tidpunkten. Han eller hon omfattas inte av tillämpningsområdet för artikel 30 i avtalet, men det upptäcks efter övergångsperiodens utgång att han eller hon egentligen borde ha omfattats av svensk lagstiftning. Bestämmelserna i förordning (EG) nr 883/2004 rörande förlikningsförfarandet inom administrativa kommissionen (om Sverige och Förenade kungariket är oense om behörigheten) för återbetalning, återkrav, indrivning och avräkning ska tillämpas även efter övergångsperiodens utgång.
 3. En polsk medborgare som är stadigvarande bosatt i Polen och med tidigare perioder i Förenade kungariket går i pension efter övergångsperiodens utgång. Eftersom Förenade kungariket blir behörigt med avseende på förmåner vid sjukdom på grundval av artikel 32.2 i avtalet, kommer återbetalningsförfarandena mellan Förenade kungariket och Polen att vara tillämpliga i enlighet med detta.
 4. En fransk medborgare är stadigvarande bosatt i Frankrike och arbetar i Förenade kungariket i egenskap av gränsarbetare. Före övergångsperiodens utgång blir han eller hon arbetslös och får förmåner vid arbetslöshet från Frankrike. De motsvarande förfarandena för återbetalning av förmåner vid arbetslöshet kommer att fortsätta att tillämpas mellan Frankrike och Förenade kungariket även efter övergångsperiodens utgång.
 5. Samma sak gäller för personer som använder S2-intyg och som inleder en planerad behandling före övergångsperiodens utgång, vilken kommer att avslutas efter övergångsperiodens utgång, på grundval av artikel 32.1 b i avtalet, för den berörda behandlingen.
- c) Händelser som inträffar efter övergångsperiodens utgång och som rör personer som omfattades av artikel 30 i avtalet när händelsen inträffade. Exempel:
 6. En belgisk medborgare som är stadigvarande bosatt i Förenade kungariket och arbetar i Belgien vid övergångsperiodens utgång omfattas av artikel 30.1 c i avtalet. Efter fem år flyttar han eller hon till Belgien och bosätter sig där. Därför omfattas han eller hon inte längre av artikel 30 och omfattas inte heller av artikel 32 i avtalet, eftersom han eller hon inte har ackumulerat några tidigare perioder i Förenade kungariket.
 - a. Belgien kommer att fortsätta att ersätta Förenade kungariket för alla utgifter i samband med vårdförmåner vid sjukdom under den period personen var bosatt där.
 - b. Förenade kungariket kommer att fortsätta att tillämpa återkravsförfarandet för belopp som denna person ska betala i Belgien.

Även om de berörda personerna i de flesta fall kan ha ackumulerat tidigare perioder och omfattas av artikel 32 är detta inte nödvändigt för att tillämpa denna bestämmelse.

Bestämmelsen avser "händelser" som inträffande inom en viss tidsram. Detta är ett brett begrepp som omfattar till exempel vårdförmåner vid sjukdom som tillhandahållits, kontantförmåner vid sjukdom som betalats ut, avgifter som betalats, men även avgifter som förföll till betalning alldeles före övergångsperiodens utgång eller vid den tidpunkt då förordningarna upphörde att vara tillämpliga i de fall som nämns i artiklarna 30 och 32 i avtalet.

På grundval av denna bestämmelse kommer alla förfaranden med anknytning till revisionskommittén att fortsätta att tillämpas, inklusive kostnadsersättning på grundval av fasta belopp.

3.7 **Artikel 36 – Rättslig utveckling och anpassningar av unionsakter**

Avtalet säkerställer tillämpningen av förordningarna (EG) nr 883/2004 och (EG) nr 987/2009 i ändrad lydelse eller ersatta av förordningar som antagits efter övergångsperiodens utgång och som förtecknas i bilaga I till avtalet.

I artikel 36 i avtalet fastställs en uppdateringsmekanism med avseende på ändringar av dessa förordningar på EU-nivå efter övergångsperiodens utgång.

Som regel görs uppdateringen automatiskt av gemensamma kommittén. Begränsade undantag föreskrivs i artikel 36.2 a–c i avtalet. Dessa avser följande situationer:

1. Tillägg av en ny social trygghetsgren eller strykning av en befintlig gren i artikel 3 i förordning (EG) nr 883/2004.
2. En kontantförmån som får exporteras enligt den förordningen görs icke-exporterbar, eller en icke-exporterbar görs exporterbar. Exempel:
 - Förordningen ändras så att de särskilda icke-avgiftsfinansierade kontantförmånerna blir exporterbara.
 - Förordningen ändras så att familjeförmåner inte längre är exporterbara.
3. En kontantförmån som får exporteras under en begränsad tidsperiod görs exporterbar för en obegränsad tidsperiod, och vice versa. Till exempel beslut om att förmåner vid arbetslöshet får exporteras under en obegränsad tidsperiod.

När sådana ändringar beslutas på EU-nivå kommer gemensamma kommittén att göra en bedömning av ändringarna och av deras omfattning. Både Förenade kungariket och EU-medlemsstaterna är fast beslutna att säkerställa att samordningsreglerna för social trygghet för personer som omfattas av avtalet fungerar väl.

Gemensamma kommittén kommer också i detta sammanhang att lojalt överväga behovet av att säkerställa ett effektivt skydd för de berörda personerna, särskilt när ändringarna av möjligheten att exportera en förmån bestäms av en ändring vad gäller fastställandet av behörig stat, vare sig det rör sig om en EU-medlemsstat eller Förenade kungariket.

4. Avdelning IV – Andra bestämmelser

4.1 **Artikel 37 – Publicitet**

Denna bestämmelse är baserad på artikel 34 i direktiv 2004/38/EG.

Den ålägger EU:s medlemsstater och Förenade kungariket en skyldighet. Den medför ingen skyldighet för någon annan, som t.ex. för arbetsgivare, Europeiska kommissionen eller gemensamma kommittén.

4.2 **Artikel 38 – Förmånligare bestämmelser**

4.2.1 *Effekter av tillämpning av förmånligare behandling*

Det ankommer på varje stat att besluta om huruvida den ska anta nationella lagar och andra författningar som är förmånligare för dem som omfattas av avtalet än de bestämmelser som fastställs i avtalet.

4.2.2 *Förmånligare behandling och samordning av sociala trygghetssystem*

I artikel 38.1 föreskrivs att andra delen i avtalet inte påverkar lagar och andra författningar som skulle vara förmånligare för de berörda personerna. Denna bestämmelse är inte tillämplig på avdelning III om samordning av sociala trygghetssystem, utöver vad som medges enligt förordningarna (EG) nr 883/2004 och (EG) nr 987/2009, på grund av det som är specifikt för dessa regler, nämligen att personer omfattas av det sociala trygghetssystemet i endast en EU-medlemsstat i syfte att förhindra de komplikationer som skulle kunna bli följden av en överlappning mellan de tillämpliga bestämmelserna.

Artikel 38.2 erkänner att bestämmelserna i andra delen av avtalet om förbud mot diskriminering på grund av nationalitet (artikel 12) och rätten till likabehandling (artikel 23.1) inte ska påverka arrangemangen mellan Förenade kungariket och Irland rörande den gemensamma resezon (som det hänvisas till i artikel 3 i protokollet om Irland/Nordirland till avtalet) vad gäller förmånligare behandling som dessa arrangemang kan medföra för de berörda personerna.

4.3 **Artikel 39 – Livslångt skydd**

4.3.1 *Livslångt skydd och dess samverkan med olika avdelningar*

I artikel 39 föreskrivs en viktig garanti för att rättigheterna enligt avtalet inte har *en sista giltighetsdag*.

Personer som omfattas av den nya uppehållsstatusen enligt avdelning II i avtalet kommer att behålla sin uppehållsstatus – och alla därmed förbundna rättigheter – så länge de uppfyller de villkor som i avdelning II knyts till uppehållsrätten (*i den mån några villkor knyts till denna*).

Personer som omfattas av avdelning III i andra delen av avtalet kommer att behålla sina rättigheter så länge de uppfyller de villkor som ställs enligt avdelning III.

Artikel 39 förtydligar att de rättigheter som härrör från olika avdelningar kan frikopplas från varandra – till exempel förlorar man inte nödvändigtvis sina rättigheter enligt avdelning III när man förlorar sin uppehållsstatus enligt avdelning II.

Det bör också framhållas att vissa bestämmelser i andra delen av avtalet inte kräver att de personer som omfattas av dem fortsätter att uppfylla några villkor alls – ett beslut om erkännande som fattas enligt kapitel 3 i avdelning II i andra delen av avtalet före övergångsperiodens utgång förblir giltigt.

4.4 **Länkar**

Konsoliderade versioner av EU-lagstiftningen kan laddas ned på engelska på kommissionens webbplats EUR-Lex.

Fördraget om Europeiska unionen:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0013:0045:SV:PDF>

Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=SV>

Direktiv 2004/38/EG:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1523871765223&uri=CELEX:02004L0038-20110616>

Förordning (EU) nr 492/2011:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1523864845084&uri=CELEX:02011R0492-20160512>

Förordning (EG) nr 883/2004:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1579691198448&uri=CELEX:02004R0883-20190731>

Förordning (EG) nr 987/2009:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1579691236860&uri=CELEX:02009R0987-20180101>

Urval av meddelanden från kommissionen:

Fri rörlighet för arbetstagare – att utnyttja alla fördelar och möjligheter (*KOM(2002) 694 slutlig*)

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1525420348454&uri=CELEX:52002DC0694>

Vägledning till ett bättre införlivande och en bättre tillämpning av direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier (*KOM(2009) 313 slutlig*)

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1525421270630&uri=CELEX:52009DC0313>

Arbetskraftens fria rörlighet bekräftas: rättigheter och viktiga utvecklingar *KOM(2010)373 slutlig*

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1525420568284&uri=CELEX:52010DC0373>

Fri rörlighet för EU-medborgare och deras familjer: Fem åtgärder för att skapa förändring (*COM(2013) 837 final*)

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1525420823976&uri=CELEX:52013DC0837>
